

Õeldakse, et kui tahad korralikku ülikooli pääseda, siis ära ööpäevas üle kolme tunni maga.

KRISTJAN MÄNDMAA
Lõuna-Korea hariduselist
LK 7

Audemäe talu ajas loomakaitsjad tülli

Abja valla Audemäe talu on viis aastat loomakaitsjate päralt olnud ning selle aja jooksul kahe skandaaliga ajakirjandusse jõudnud. Nüüd on kolmas kord, sest talu müüki varjutab pettuseloor.

LK 5

Perefirma võtab jalad alla

Tänavu Viljandimaa edukaimaks alustavaks ettevõtteks tunnistatud osaühing Veebiaken on ehe näide sellest, kuidas ema ja poja lähedane suhe võib ka äris olla tubli tõukejõud.

LK 6

PÄKAPIKUD

Linnalapsed pääsevad pühade eel maale ja lambad linna

KETLIN BELJAEV
ketlin.beljaev@ajaleht.ee

Kui linnas saab lastele mõeldud jõuluüritustel näha lambaid, kaaluda soola või vaadata nari, siis näiteks Heimtalis räägib jõulumemm keldris sooja tee ja piparkookide kõrvale juttu.

Eile olid Heimtalis jõulutunnet otsima tulnud Veltsi kooli õpilased. Lääne-Virumaal asuva kooli õpetaja Anneli Martinson rääkis, et nad tahtsidki kodust kaugemale tulla, sest siis saab bussiga sõita. «Lastel tekib suurem ootusärevus, nagu jõulude ajal olema peab,» lausus ta.

Küünlaaluse kaunistamisega ametis olev õpetaja jäi Heimtalis pakutavaga igati rahule. Eriti meeldis talle keldrisse tehtud jõulukooas, mis oli soe, küünlavalge ja tore memmiga. Kuigi lumi oli eilseks asendunud porilompidega, ei rikkunud see õpetaja hinnangul jõulutunnet.

Heimtali põhikooli huvijuht Anett Suits ütles, et sellist jõulumaad tehti esimest korda ja selle korraldamisega on ametis olnud kogu koolipere. Suits tõdes, et kõigile huvilistele ei saanud vastu tulla, sest õpetajad tegelevad külalistega põhitöö kõrvalt ja iga päev jõuavad nad vastu võtta kolm gruppi. Homme on jõulumaa avatud viimast päeva.

Pealinnast loodusesse

Juba lõppes ka Vastemõisa Eesti-teemaline jõulumaa. Seda korraldas teist aastat järjest kohaliku raamatukogu hoidja Merle Rang. Kahe päeva jooksul käis seal 160 külalist. «Olime ikka täiesti läbi, aga väga rahul,» tunnistas Rang, kes katseb ka järgmisel aastal jõulumaa ellu äratada.

Olustveres, kus tehakse detsembri algusest mõisateemalist jõulumaad, on käinud paarsada väikest huvilist. «Sama pal-

Eile ja üleile korraldas Tarvastu käsitöökoda kohalikele põnnidele kohtumise jõuluvanaga, hobuvankris veemise ja töökojas meisterdamise. Samasuguseid ettevõtmisi on maakonnas veelgi.

MARKO SAARM

ju on veel tulemas ja see on paras arv, et jõuda iga lapseni,» ütles mõisa juhataja Tiina Randaru. Tema sõnul tullakse Olustverre enamasti Tallinna ja Tartu koolidest. Üleile oli seal näiteks Lilleküla gümnaasiumi rühm, kellele pakkus Randaru jutu järgi kõige suuremat elamust just looduses olemine ja loomadega tegelemine. Jõulumaast olenevalt ulatub pileti hind ühest kümne euroni. Kuigi Olustvere jõulumaa on maakonnas üks kallemaid, peavad õpetajad küsitavat hin-

da Randaru sõnul mõistlikuks, sest külaskäigu lõpetuseks pakutakse seal jõulupraadi.

Lambad linna

Viljandis Bonifatiuse gildi keskajahõnguliseses jõulumaas võtavad tulijaid vastu nari ja jutustaja ning korraga on töös viis meistrit. Üks korraldajaid Kätlin Hanschmidt ütles, et kolme tunni jooksul saavad lapsed tegevuste kaudu tuttavaks kesk-aegsete jõulukommetega ja osa ajastutruust jõulueinest.

Ka Viljandi muuseumis on võimalik ajas tagasi rännata. Muuseumipedagoogi-projektijuhi Kelly Eensoo sõnul räägitakse lastele rehetoa saja aasta tagustest jõulukommetest. Lisaks saavad mudilased valmistada Tahma-Toomast ja mängida vanaaja tubaseid mängu: vägikaika vedamist, soola kaalumist, teomehe eksamit ja üle nõõri hüppamist. Eensoo sõnul pole huvi pakutava vastu kõige suurem – nädala jooksul on käinud paar gruppi.

Järgmise nädala lõpul on Sakala keskuse hoovis linnarahvale mõeldud jõulula, millest saavad osa varem registreerunud lasterühmad. Kultuuritöö projektijuht Heli Anni ütles, et tulemas on üheksa rühma ning jõulula on kõigile avatud 20. detsembri õhtust. Lisaks jõulusokule ja päkapikkudele on kohal kaks lammast, kellega linnalapsed saavad lähemalt tutvust teha. «Kindel ei ole, aga võib olla tuleb jänas ka,» ütles Anni. Üritus on tasuta.

TEATRAARIUM

Neljapäeval 12. detsembril kell 19 leiab Ugala teatris sarja "Teatraarium" kolmanda üritusena aset Jõulumüsteerium.

kassa tel 433 0777
www.ugala.ee

ILM

Täna on pilves ilm. Puhub edelatuul kiirusega 7–12 meetrit sekundis. Sooja on 2–4 kraadi. Päike tõuseb Viljandis kell 8.57 ja loojub kell 15.26.

VILJANDIS

Töötuba

Täna kell 12 õpetab kunstnik Mare hunt Kondase keskses jõuluehteid meisterdama.

Kontsertkohtumine

Täna kell 13 on pärimusmuusika aidas kontsertkohtumine Tanel Padariga.

Riina Trummi luuleõhtu

Täna kell 17.30 raamatukogus algaval luuleõhtul loeb ja laulab Riina Trumm luuletusi oma esimesest kogust «Taivakõ, mu elo laivakõ».

Jõulukontsert

Täna kell 18 esinevad Jaani kirikus muusikakooli solistid ja ansamblid.

Ajaratas peab jõulupidu

Täna kell 18.30 algab Ajaratta klubi jõulupidu. Koos Toomas Anniga esinevad väiksed päkapikud, keda juhendab muusikaõpetaja Valli Pang.

JUHTKIRI

Sülle langenud

Audemäe talu saaga on värvikas näide, kuidas sülle kukkunud varandusest võib sündida palju ebageeldivusi.

Ajalugu tunneb hulganisti inimesi, kes on üleöö väga rikkaks saanud, kuid sellegipoolest tühjade taskutega lõpetanud. Kui too isik on välja mõeldud, nagu näiteks Kert Ämmapets «Kreisiradio» 800 miljoni kadumise sketšis, võib see kõvasti nalja pakkuda. Aga kui sellise loo taga on reaalne inimene, näiteks mõni lotomiljonär või maailmakuulus sportlane, on kõige traagilise juures keeruline huumorinooti leida.

Abja vallas asuv Audemäe talu oli Eesti loomakaitse seltsile täiesti ootamatu pärandus. Talus elanud Edith Laiv tegi kopsaka kingi heast tahtest, paraku on see temast sõltumata põhjustanud mitu halba vahejuhtumit.

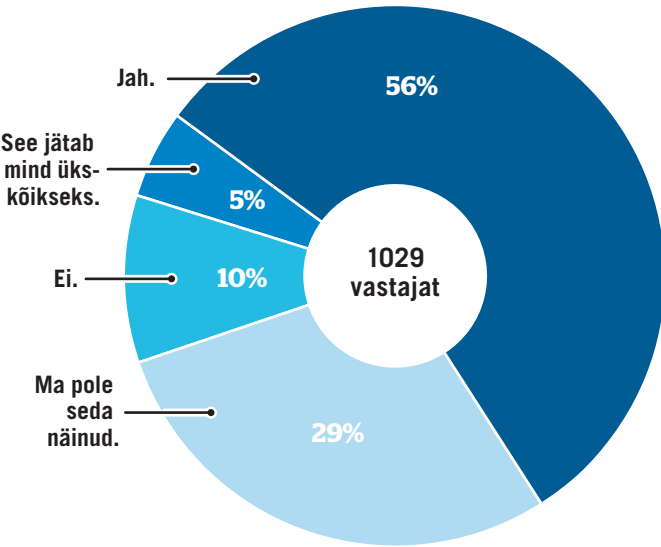
Kõigepealt jõudis avalikkuse ette lugu, kuidas Audemäele üksinda elama jäänud kass nalga kannatas. Paar aastat pärast hooletusse jäänud kassi juhtumi klaarimist jõudis leheveergudele lugu sellest, kuidas Audemäel päranduse mõtte vastaselt, aga juriidiliselt siiski täie õigusega puid langetati. Eilsest «Pealtnägijast» võis näha ning tänasest Sakalast saab lugeda, et toosama pärandus on sattunud skeemitamise keskmesse.

Siinkohal on paslik märkida, et tänu Edith Laivile on Eesti loomakaitse selts kokku 110 000 euro võrra rikkamaks saanud. Selle summa sisse kuulub nii langetatud puude kui talu enda müügist saadud raha. Pärandus sai aga tehtud sooviga, et Audemäele rajatakse loomade pelgupaik.

Me ei saa kunagi teada, millise hinnangu Edith Laiv kõiki asjaolusid arvesse võttes juhtunule oleks andnud, küll aga võib Audemäe loost õppida. Näiteks seda, et testamenti tehes tuleb konsulteerida juristiga ning see notariaalselt kinnitada. Aga ka seda, et kui mõnele seltsile või muule ühendusele kukub süle selgete piirangutega pärandus, tasub vaagida sellest loobumist.

VEEBIKÜSITLUS

Kas Viljandi uuendatud lauluväljak meeldib teile?

Allikas: Sakala

Me ei saa kunagi teada, millise hinnangu Edith Laiv kõiki asjaolusid arvesse võttes juhtunule andnud.

PISUT ÜLE KÜMNE AASTA tagasi hakkas kuritegevus Eestis vähenema. Langusjoon on lauge, kuid ühtlane. Jääb vaid loota, et niisugune suundumus jätkub.

Registreeritud kuritegude arvu kahanemine ei nähtu pelgalt statistikast – see kajastub ka inimeste turvatundes ning igapäevastes muredes ja otsustes.

Kui kümme aastat tagasi pidas kuritegevust riigi peamiseks mureks 43 protsenti Eesti elanikest, siis nüüdseks on niisuguse arvamuselga inimeste osa langenud seitsmele protsendile. See jääb alla Euroopa Liidu keskmisele, mis on 11 protsenti. Samuti ei tunne inimesed oma kodukandi tänavail liikudes enam sellist hirmu nagu veel 10–15 aastat tagasi.

Ometi elame riigis, kus iga teist tööelist inimest on seadusrikkumise eest karistatud. Eesti on maa, kus rohkem kui 60 protsenti tööeliseist elanikkonnast ehk 15–74-aastastest inimestest on väärteo või kriminaalkorras karistatud.

KAS SELLINE HULK seadusega pahuksis olijaid tähendab, et hoolimata kuritegevuse vähenemisest on Eesti inimeste seas palju kurjategijaid? Või tähendab see hoopis, et Eesti seadustes on liiga paljud eksimused karistatavad?

Neile küsimustele hakati justiitsministeeriumis vastuseid otsima 2011. aasta algul. Õigusteadlaste ja praktikute töörühm analüüsis kehtivaid seadusepügalaid ning alustas karistusõiguse süsteemi korraldamist. Nüüd on karistus-seadustiku ja sellest tulenevate teiste seaduste muutmise ettepanekud kaante vahel ning valitsuse heakskiidul parlamenti arutamiseks saadetud.

Mitu aastat kestnud revisjoni käigus uuris töörühm muu hulgas, kas iga konkreetset kuriteokoosseisu on üldse seadustikku vaja ning kui ei ole, siis kas see tuleks kaotada või muuta väärteoks. Samuti seda, kas üht või teist kuriteokoosseisu on tarvis kitsendada ja kas karistumäära peaks muutma.

PRAEGU ON EESTIS 148 seaduses ligi 1300 karistatavat tegu. Uue eelnõu kohaselt jääb neist alles veidi üle tuhande.

PRÄÄNIK

Männimäe lasteaia õpetajad tegid lastele ja nende vanematele liiklusohutusest kõneleva lavastuse «Peatun, kuulan, vaatan».

Kriminaalkaristus olgu viimane valik

HANNO PEVKUR

justiitsminister
Reformierakond

TABEL

Kuritegevus Viljandimaal selle aasta 11 kuul

	Registreeritud kuritegude arv	Muutus eelmise aasta sama ajaga võrreldes
Kokku	672	Langus 7 protsenti
Kehaline väärkohtlemine	89	Kasv 10 protsenti
Vargus	232	Langus 22 protsenti
Joobes sõiduki-juhtimine	120	Langus 12 protsenti

Allikas: justiitsministeerium

Sellela vähendataks ülekriminaliseerimist ning tagataks ka see, et karistus oleks proportsionaalne toimepandud teoga.

Olulise dekriminaliseerimise näitena saab ära märkida omavoli kuritegude hulga vähenemise ja omavolilise sissetungi väärteoks muutmise. Seda muudatust ilmestab hästi naabri aeda palli järele mineku näide. Praegu saaks isale, kes on lapse löödud palli ära toomas käinud, määrata rahalise karistuse või lausa aastase vangistuse. Nii et ilmselgelt ei ole see tegu ja karistus proportsioonis. Samas kellegi koju tungimine jääb endiselt kuriteoks.

NAGU ÕELDUD, vaadati karistusõiguse revisjoni tehes üle 1300 karistusnormi ning ainsaks karistus-seadustikus teha muudatusettepanek enam kui 200 kuriteo- või väärteokoosseisu kohta. Märkimisväärsed muudatusi on mitu ja kõik need ei kanna endas sugugi dekriminaliseerimise eesmärki.

Näiteks täiesti uue koosseisuna on eelnõus erasektori korruptsioon nii altkäemaksu võtmise kui andmisena. Seni on korruptsiooni all eelkõige silmas peetud altkäemaksu andmist avalikus sektoris.

Erasektori korruptsioon on Eestis olnud karistatav selle kaudu, et ametiisikuks on pee-

„Probleemiks ei ole liiga suur karistatute osa, vaid see, et karistus muutub normiks ja koos sellega kaob tauniv suhtumine nendesse tegudes, mis seda tõesti nõuavad.“

tud nii avalikku ülesannet täitvat inimest kui eraõigusliku juriidilise isiku juhti, muud esindajat või füüsilise isiku esinda-

jat. Eelnõu järgi on edaspidi avaliku ja erasektori korruptsioon lahus.

Ka avaliku sektori korruptsiooni puudutavates paragrahvides on muudatusi. Nimelt eristatakse kehtivas karistus-seadustikus pistist ja altkäemaksu. Vahe seisneb selles, kas ametiisiku lubatud või tehtav tegu on seaduslik (pistis) või ebaseaduslik (alktäemaks).

Kohtupraktikas on nende kahe piiritlemisel ette tulnud segadust. Arvestades ka seda, et altkäemaksu ja pistise andmise ning altkäemaksu ja pistise võtmise põhikoosseisude vahel väga suurt sanktsiooni erinevust ei ole, liidetakse eelnõu kohaselt pistise andmise ja võtmise altkäemaksuga.

Üle vaadati ka kehalise väärkohtlemise koosseis. Eelnõus eristatakse rängemaid vägivaldujuhtumeid kergematest ning uudsena tuuakse eraldi välja perevägivald. Et sageli on peresisene võimutsemine varjatud ja korduv, tuleb sellele reageerimist muuta. Kehalise väärkohtlemise eest lähi- või sõltuvussuhtes nähakse eelnõus ette senisest suurem karistus.

ME PEAME OMA VÄÄRTUSI kaitsma. Karistus peab olema piisavalt tõhus ja turvatunnet andev, kuid proportsionaalne teoga.

60 protsendi tööelise elanikkonna sattumine karistus-registrisse näitab ilmselget murekohta karistusõiguses. Probleemiks ei ole siinkohal liiga suur karistatute osa, vaid see, et karistamine muutub normiks ja koos sellega kaob tauniv suhtumine nendesse tegudes, mis seda tõesti nõuavad. Lisaks näitab see, et riik kontrollib karistusõigusliku sekkumise kaudu liiga paljusid isikuvabadusi ja -õigusi.

Selleks et kriminaalkaristusel oleks mõju ja tähendus, peab see olema äärmuslik abinõu. Justiitsministeerium ning õigusteadlased ja -praktikud on mitmeaastase töö tulemusena sõnastanud tähtsamad muudatusvajadused, et seda eesmärki täita.

Loodan, et koos parlamendi aruteludega paisub ka avalikkuse mõttevahetus karistusõiguse muudatuste üle ja muutmisevajaduste üle diskuteeritakse juba detailsemalt.

PIITS

Osa autojuhte pole oma sõiduharjumusi talvise ajaga kohandanud.

UUDISED

Toimetaja MARKO SUURMÄGI, 433 0042, sakala@ajaleht.ee

8 000 000 000

Riigikogu võttis eile kolmandal lugemisel 59 poolt- ja 41 vastuhäälega vastu tuleva aasta riigieelarve, mille tulud on 8,018 miljardit ja kulud 8,056 miljardit eurot.

Teiste seas tunnustas maanteeamet Männimäe lasteaia õpetajate näitetruppi, kes rändas oktoobris liiklusohutusest kõneleva lavastusega läbi 15 Viljandimaa lasteasutust. Eile said lavateosest osa ka pärimusmuusika aidas korraldatud vastuvõtu külalised.

ELMO RIIG

MAANTEEAMET

Liiklustarkuse jagajad said Viljandis kiita

RANNAR RABA
rannar.raba@ajaleht.ee

Maanteeamet tänas eile pärimusmuusika aidas neid inimesi ja asutusi, kelle panus liikluskasvatusele on lõppeval aastal üle Eesti kõige rohkem silma paistnud.

Tunnustuse pälvisid 14 õpetajat, kuus koostööpartnerit, kolm omavalitsust ja viis sündmust. Liikluskasvatuse talituse juhtivspetsialist Sirli Leier avaldas heameelt, et hulk auhindade kandidaate tuli väljastpoolt maanteeametit. «See näitab, et olukorra pärast meie liikluses ollakse mures. Samas

leidub inimesi, kes on valmis andma oma panuse, et asjad paraneksid,» lausus ta.

Eilsel pidulikul vastuvõtul rõhutati korduvalt, et liiklus peegeldab paljuskorda seda, kuidas inimesed üksteisesse suhtuvad. «See on laiem küsimus kultuurist, mis puudutab meist igaüht,» lisas Leier.

Tubli Männimäe lasteaid

Teiste seas pälvis tunnustuse Viljandi Männimäe lasteaia vanemõpetaja Kersti Puusild, kes on tervist edendavate lasteaidade ühenduse koordinaator ja mentor maakonnas. Teiste liiklusohutusetevõtmiste seas on ta aastaid osalenud kooli minevatele lastele liikluspäevade korraldamises ning viinud 2011. aastast kevaditi läbi liiklusõhtuid, millesse on kaasatud koolieelikud ja nende vanemad.

Osalt just tänu Kersti Puusillale tuli Viljandisse liikluskasvatuse sündmuse auhind. Selle pälvis Männimäe lasteaia näitetrupp liiklusteemalise lavastuse eest «Peatun, kuulan, vaatan». Kutsikas Riki, põrsas Ruigu, kassipoeg Miisu, hiir Piiksu ja koeravanaema Muki

seiklustel põhinev humoorikas lavateos jõudis tänavu oktoobris 15 Viljandimaa lasteaia poiste, tüdrukute, õpetajate ning lapsevanemateni. Kokku sai sellest osa ligi 1400 eri vanuses vaatajat.

Sirli Leier tõi trupi kõige tugevama küljena välja asjaolu, et sellesse kuuluvad lasteaiaõpetajad, kes teavad täpselt, kuidas tähtsaid teemasid mudilastele meelepärases ja arusaadavas keeles esile tõsta.

«See on väga emotsionaalne lavastus, kus tegelased kutsuvad lapsi endaga kaasa mõtlema ning liiklusolukordi üheskoos läbi mängima. Samuti on hea, et üks sihtrühm on emad ja isad, kes saavad häid näpunäiteid liiklusohutuse teemade käsitlemiseks kodus.»

Kergliiklusteed ja valgustid

Omavalitsuste kategoorias pälvis kiidusõnu Suure-Jaani vallavalitsus, kes on hindajate meelest oma elanike hüvanguks liiklusohutuse valdkonnas välja pakkunud uusi ideid ja lahendusi. Nii näiteks on rajatud korralik kergliiklustee Suure-Jaani ja Kõidama ning Olustvere ja Reegoldi va-

SELGITUS

KERSTI PUUSILD, Männimäe lasteaia vanemõpetaja

Meie lavastus käsitleb liiklusohutuse põhitõdesid, millest õpetajad lastele kogu aeg räägivad. Aga selleks, et teadmised püsiks pikemalt, on tark neid mängu kaudu kinnistada. Paistab, et teater on selleks hea vorm, sest nii mõnestki lasteaiaast on meie trupile hiljem teada antud, et lapsed mängivad etenduses nähtud situatsioone rühmas uuesti läbi. See tõestab, et nähtu läheb korda ja asjast saadakse aru.

hele. Samuti on vald aidanud riigimaanteeade äärde paigaldada uusi valgusteid ja kutsunud maanteeametit oma turvaimaatoritega rahvasündmustele.

Õpilased näitasid tantsuoskust

MADIS JÄRVEKÜLG
madis.jarvekylg@ajaleht.ee

Eilne Paalalinna kooli liikumispäev andis õpilastele võimaluse kehalise kasvatuse tunnis selgeks õpitud tantsukavad kogu koolirahva ette tuua.

«Kehalise kasvatuse ainekasvatasse on tantsuosa sisse pandud ja naljakas oleks õppida tantsu, kui ei saa seda kuskil näidata,» selgitas Paalalinna kooli direktor Aavo Palo seda, miks juba neljandat aastat liikumispäeva korraldatakse.

«Nauditav,» kommenteeris ta, kui esimese kooliastme rühmadel olid tantsud tantsitud. «Hästi erinevad etteastet olid ja lastel silm säras. Kui rahvatants on kindlate elementidega, siis siin saab vabamalt võtta – teha triki sisse või panna show-elementi juurde.»

Eile astusid koolipere ette peaaegu kõik Paalalinna kooli õpilased, vaid kaks poisterühma polnud suutnud kava valmis teha.

Kui esimeses kooliastmes on direktori sõnul üldiselt õpetaja see, kes tantsunumbri kokku paneb ja selgeks õpetab, siis mida vanemaks õpilased saavad, seda rohkem nad kava koostamises oma sõna sekka ütlevad.

Oma loominguga astus üles ka Paalalinna kooli õpetajate trupp. «See oli inspireeritud indiaani muusikast.

Kuuenda klassi tüdruk Cathlyn Eirand esitas kooliperele võimlemiskava.

MARKO SAARM

Panime kokku loovliikumise ja indiaani muusika ning saime sellise kava nagu «Unistuste lend,» rääkis kehalise kasvatuse õpetaja Reet Musto.

Oma etteaste tegi ka kaks Jakobsoni kooli õpilasarühma. Aavo Palo selgitust mööda on püütud mõnda üritust korraldada üheskoos teiste põhikoolidega. «Kodanikupäeval oli meil siin kõnevõistlus, kuhu kutsusime ka teisi kooli. Kesklinna õpilased jäid tulemata, Jakobsoni omad aga osalesid. Järgmisel aastal korraldab kõnevõistluste juba Jakobsoni kool,» ütles ta.

Maavalitsus asus Mõisaküla bussiliini üle läbi rääkima

Et esmaspäevaks polnud ükski bussifirma esitanud taotlust hakata riigi abirahata Mõisaküla-Viljandi liinil sõitma, asus maavalitsus lepingu mahu suurendamisega üle läbi rääkima osatähtsena Automen, kes juba Lõuna-Viljandimaa liinidel tegutseb.

«Meil on seadusest tulenevalt võimalik lepingu mahtu suurendada,» ütles maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juhataja Kaupo Kase.

Esialgu Mõisaküla-Viljandi liinile riigi toetust ette nähtud ei olnud. Kui Automen sel liinil sõitma hakkaks, asuks riik seda aga dooterima.

«Nüüd oleme ka maanteeametiga läbi rääkinud ja

Viljandi maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juhataja Kaupo Kase

ELMO RIIG

sellisele seisukohale jõudnud,» sõnas Kase. «Kui me avaliku liiniveo lepingu mahtu suurendame, siis see ongi riigi dotatsiooni peal.»

Hansa Liinid lõpetab Mõisaküla ja Viljandi vahet sõitmise 1. veebruarist. «Kindlasti teeme kõik selleks, et see liin alles jääks,» ütles Kase. (Sakala)

See on laiem küsimus kultuurist, mis puudutab meist igaüht.

SIRLI LEIER, liikluskasvatuse talituse juhtivspetsialist

Talvel ongi libe, sellega tuleb arvestada

KARL-EDUARD SALUMÄE
karl.salumae@ajaleht.ee

Kogenud autojuhtide jutu järgi pole talvis-tes oludes turvaliseks liiklemiseks vaja teha muud kui valitsevaid olusid endale teadvus-tada. Just selle vastu nende hinnangul aga sageli eksitaksegi.

Ilma talviseks muutumise järel on sagenenud teated libe-daga teelt välja sõitnud auto-dest. Viljandi staažikas sõi-duõpetaja Jaak Alesma ei mõelnud pikalt ajakirjaniku küsimuse peale, kas ta oskab välja tuua põhilise eksimuse, mida meie autojuhid talvisel ajal teevad.

«Paljud autojuhid ei saa algul lihtsalt aru, et talvel ongi libe,» lausus Alesma. Ta täpsustas, et nii mõnegi roo-likeeraja sõiduvõtted muutuvad külmale ajale sobivaks alles siis, kui lumi ja jää on juba mõnda aega teedel ol-nud. Nii-öelda suvises meele-olus sõites on õnnetused aga varmad juhtuma.

Jaak Alesma tõi näiteks läinud pühapäeval Viljandist Pärnu poole jääval ringrist-mikul aset leidnud intsiden-di, kus auto libises ringi kes-kel olevale ohutussaarele.

«Eks juht hakkas pidur-dama seal, kus suvel pidurda-ma hakatakse,» järelendas ta.

Libisemiseks tasub valmis olla

Aastatepikkuse rallisõiduko-gemusega Kristo Subi tões, et sohvril ei arvesta pahatih-ti oludega. Sealjuures on te-gureid, mida sõidukiirust ja -võtteid valides silmas pida-da, rohkem kui paar: juhita-va sõiduki omadused, rehvi-de seisukord, juhi kogemu-sed, teeolud, temperatuur ja nii edasi. Subi sõnul oleneb-ki sõiduohutus sellest, kui adekvaatse hinnangu rooli taga olija kõigile neile tegu-

ritele kokkuvõttes anda suu-dab.

Rallisõitja märkis, et kui-gi liigne uljus on liikluses kahtlemata osa ebameeldiva-te intsidentide põhjus, sõltub väga palju ikkagi juhi koge-mustest. Need ei aita üksnes siis, kui neljarattaline libise-ma hakkab ja seda kiirete ja täpsete võtetega taltsutada tuleb, vaid loovad eeldusi, et juht kriitilistesse olukorda-desse ei satuks.

«Musta jääd on raske nä-ha, aga kogenud autojuht on võimeline seda ka sirge tee peal tajuma. Kui rool väga kergeks läheb, on see märk, et tee on libe,» rääkis ta.

Samas toonitas võidusõit-ja, et auto libisema minekuks peab talvel kogu aeg valmis olema. «Kui sa oskad libe-dust oodata, on lihtsam rea-geerida,» lausus ta.

Jaak Alesma sõnul on kõi-ge turvalisem jätta sõidukiirust valides selline varu, et auto käest ei läheks. «Liht-sam on selliseid olukordi väl-tida kui tagajärgedega voi-delda,» tuletas sõiduõpetaja vana tarkust meelde.

Möödasõidud nõuavad ettevaatlikkust

Omaette teema on talvistel teedel möödasõidu soorita-mine – eriti siis, kui sõidujäl-gede vahel on lõrtsivaalud.

Jaak Alesma tõi välja, et kui möödasõidul lisada gaasi ning pöörata rooli liiga järsku, võib see auto käitumi-se rahutuks muuta.

Kristo Subi märkis, et lõrtsivaaludega teel ei nõua möödasõit üksnes vilumust, vaid ka julgust. Arvesse tuleb võtta seda, et vaalusid ületa-des võib auto teha jõnksa-kaid.

Subi soovib kõigil auto-juhtidel võimaluse korral leida talve jooksul mõni koht, kus saab libiseva auto juhtimist harjutada. «Paljud autojuhid ei teagi, kuidas li-bisev auto käitub: kuidas ta libiseb ja kui kaugele,» tõi ta välja.

Talvisel teel tuleb möödasõitu sooritades olla eriti ettevaatlik. Abiks tulevad mõistagi ka kogemused.

ELMO RIIG

PARANDUS

Eilses lehes ilmunud tänavaküsitluses oli vastaja Andrus Koppel esinimega eksitud. Autor Karl-Eduard Salumäe palub vabandust.

Viljandis Riia maantee lõpus pannakse maakaablit Veevärgi heaks, et seejärel ka vastrajatud kergliiklustee valgustatud saaks.

2 x MARKO SAARM

KAABEL

Suur liiklussoon hakkab pimedas peagi särama

AIVAR AOTÄHT
aivar.aotah@ajaleht.ee

Viljandi ringtee ja Riia maantee kohtumiskoha-le terendas lootus tuled põlema saada novemb-ri lõpul, kuid et asjaolud on muutunud, saab see teoks aastavahetuse pai-ku.

Täpsemalt öeldes on tegu kahe piirkonnaga, millest üks on Vil-jandi linnas ja teine vallas. Teemeeste kõnepruugis Kutsa-ri ristmik sai sügisel valgustid 800 meetrile ning Viljandis ra-jati Riia maantee lõppu enam kui 500 meetrit kergliiklusteed ühes lampidega.

Maanteeameti tellitud töö läks maksma 44 275 eurot, mil-le eest sai maanteelõik 29 kümne meetri kõrguse posti küljes olevat valgustit. Töid te-gi osühing Kagu Elekter.

Maanteeameti lääne re-giooni ehitusosakonna pea-spetsialist Allan Allik ütles, et ehitustööde tähtaeg kukkus 24. oktoobril, kuid elektri sisselü-litamisega läheb aega, sest võr-guettevõtja Elektrilevi soovib maantee ja linna valgustitele energiat anda ühise jõupunkti kaudu.

Seega tuli ära oodata ka lin-na piiril tehtavate tööde lõpp.

Esialgu oli maanteeametile teada, et piirkond saab valgus-tatud novembri lõpul, kuid lin-nas tehtavad tööd kujunesid plaanist suuremaks.

Üks töö, mitu objekti

Elektrilevi kommunikatsiooni-spetsialist Kaarel Kutti ütles, et mõlemal pool linnapiiri teh-tavate valgustööde lõpptärmin on alles veebruaris, kuid Elektrilevi tuli tellija soovile vastu saada kõik valmis no-vembris.

«Ehitustööde planeerimise ajal septembris selgus aga, et Viljandi Veevärk soovib reo-veepumpla ehitustöödest tule-nevalt samas piirkonnas uut liitumist ehk senisest suure-mat elektrivõimsust,» rääkis Kutti. Ta selgitas, et mõistlik oli kaks tööd ühendada, see aga tä-hendas uut projekteerimist, sest liini alguspunkt muutus ja ehitusmaht kasvas.

Kutti nentis, et kui algul oli tänavavalgustuse heaks pla-neeritud maasse panna saja meetri pikkune kaabel, siis uue projekti järgi tuli ehitada ligikaudu 600 meetrit maakaa-belliini.

Elektritöid ohjab osühing Elektrilevi, kes kasutab all-töövõtjaid, sest temal endal liiniehitusmeeskondi pole. Selle töö tegijad leitakse han-getega.

Kutsari ristmik sai valgustipostid mitu kuud tagasi, aga vool saabub siis, kui linna piiril on elektritööd tehtud.

«Praegu paigaldab alltöö-võtja täiendatud jõududega kaableid ja ehitustööd käivad,» ütles Kutti. «Tööd saavad ehi-taja EST Networks hinnangul valmis enne jõule, aga kui peaks tekkima tõrge, siis hilje-malt uueks aastaks on tööd lõ-petatud ja mõlemad liitumis-punktid välja ehitatud.»

Kevadeks jääb muru

Viljandi linnavalitsuse majan-dusameti juhataja Reevo Maid-la ütles, et pärast liitumispunk-tide valmimist võtavad oma aja seadistamine ja kontrollimine. Tema hindas, et Reinu teel ja Riia maantee ääres hakkavad

tuled põlema hiljemalt jaanua-ri esimesel poolel.

Riia maantee lõppu kerg-liiklustee ja valgustuse rajami-ne oli Reinu tee ehitamise üks osa ning see mahukas töö kok-ku läks maksma 1,4 miljonit eu-rot. Miljoni andis Euroopa re-gionaalarengu fond ja ülejää-nu lisab linn oma rahakotist.

Kevadel ootab ees termo-plastist tänavamärgistuse tege-mine ja murukülvamine.

Maidla lausus, et Reinu tee ja Riia maantee äärde paigal-dati 35 tänavavalgustit, millest 17 teevad pimedas nähtavaks Reinu tee ja 17 Riia maantee kergliiklustee. Üks valgusti on seatud bussipeatuse juurde.

ABJA VALD

Surnud loomakaitsja pärandus sattus petuskeemi keskmesse

MARKO SUURMÄGI
marko.suurmagi@ajaleht.ee

Loomakaitsjad müüsid sügisel maha Abja vallas pärandiks saadud talu. Nüüd süüdistavad seltsi juhid müügi korraldajat pettuses ning too omakorda seltsi juhte rahaiskamises.

Kui Eesti loomakaitseseltsi neljandat tagasi päris endalegi suureks üllatuseks Abja vallas asuva Audemäe talu, oli üsna pea selge, et enamasti Tallinnas elavad loomakaitsjad ei oska ega jaksa sellega midagi mõistlikku peale hakata.

Parim pakkumine ei jõudnud seltsini

Tänavu 2. septembril müüs selts talu maha, kuid sellele järgnenud loomakaitsjad omavahel tülli ajanud. Nimelt selgus eile õhtul ETV ekraanile jõudnud saatest «Pealtnägija», et kinnistu müüki juhtinud vabatahtlik Marian Vahuri varjas seltsi eest parimat pakkumist.

Vahuri ettepanekul ja kinnitusele, et tegemist on parima pakujaga, müüdi kinnistu 60 000 euro eest isikule, kes lubas talust teha oma suvekodu. Tagantjärele selgus, et ostja oli Vahuri sõber.

Samal ajal oli põllumajandusettevõtte Abja Farmid pakunud 80 hektari suuruse talu eest 90 000 eurot, kuid see info seltsi juhtideni ei jõudnud. Pärast ostmist said nad sellest teada ning nüüd süüdistab loomakaitseseltsi tegevjuht Tania Selart Vahurit valetamises ning nõuab temalt kohtu kaudu 30 000 eurot.

Vaevalt kolm nädalat pärast

kinnistu uue omaniku kätte jõudmist sai välismaal elav Abja Farmide omanik Marian Vahurilt kirja, et uus omanik on valmis talu müüma 130 000 euro eest. Küsimusele, kas ta saab aru, kui kahtlane selline tegevus paistab, vastas Vahuri: «Ei, mina ei oska öelda, kas see paistab kahtlane või ei paista kahtlane välja. Fakt on see, et vastaspool üritab teha kõik endast sõltuvalt, et see nii paistaks.»

Abja Farmid maaga enam ei arvesta

Abja Farmide tegevjuht Marek Ruiso selgitas Sakalale, et ettevõttele pakub huvi 32 hektari suurune põllumaa, mille ta aastate eest võsast rohumaaks muutis ning mida ta on sellest peale rentinud. 130 000 euro eest pole aga firma vana palkmaja ja 80-hektarise maatüki ostmisest huvitatud.

Ehkki Abja Farmidel on kokku 1800 hektarit põllumaad ning 32 hektarit tundub selle kõrval pisike tükk, on Audemäe talu heinamaad ettevõttele siiski tähtsad. «Meie loomafarm on Kamaral ning söödavarumise mõttes on see maatükk oluline,» selgitas Ruiso. «Muidu tuleks hakata sööta tooma kuni 50 kilomeetri kauguselt.»

Veel sügisel kündis ettevõtte Audemäe talu põllumaad üles ja lubas seda, kuid Ruiso on siiski arvestanud võimalusega, et järgmisel aastal neid hektareid enam kasutada ei saa.

Ehkki Abja Farmid saatsid oma pakkumise e-kirjaga ja seda on võimalik praegugi näha, väidab Vahuri, et põllumajandusfirmalt ta konkreetselt pakkumist ei saanud ja seetõttu sellega ei arvestanud.

Pärast pettusekahtluse tekkimist organiseeris Vahuri «Pealtnägija» teatel Audemäe

Peategelast on pettuste eest karistatud

45-aastane Marian Vahuri (pildil) astus esimest korda kohtu ette 2000. aastate algul, kui ta oli kaitsepolitsei juristina üks võtmetegelasi niinimetatud Tiesenhausenis afääris. Selles üritasid kelmid kavala skeemiga kuulsa suguvõsa pärjannalt panna pihvita Toompeal asuvat XIII sajandist pärit maja.

Kõmulise loo organiseerijana sattus kohtupinki teiste seas ka Vahuri, aga kriminaalkorras süüdi jäi ta lõpuks ainult valeandmete esitamise eest. Pisut hiljem karistati teda veel maksupettuse eest.

2010. aasta algul ilmus aga mees ootamatult Eesti loomakaitseseltsi ja pakkus oma teenet. Seltsi juhtidele teatas ta ise, et tema minevik on olnud kahtlane, aga ta tuleb puhastama oma karmat ja soovib aidata.

Mees on avalikkuse ees nimetanud end kordamööda nii Marioniks kui Marianiks. Ise kinnitab ta nüüd, et tema õige nimi on Marian. (ERR, «Pealtnägija»)

edasimüügi kolmandale isikule, tagades nii selle, et loomakaitseselts seda kindlasti enam tagasi ei saaks. Nii vahepeal kinnistu oktoobris veel kord omanikku ja seda tagasi saada on peaaegu võimatu. Selts loodab siiski saada 30 000 eurot hüvitist ja andis asja novembri keskel nii kohtusse kui prokuratuuri.

Vahuri esitab vastusüüdistusi

Samal ajal kui loomakaitsjad süüdistavad 2008. aastal seltsiga liitunud Marian Vahurit pettuses, on too teinud vastukäigu ja nimetab seltsi pelgalt silmapaisteks, kuhu peale juhatuse liikmete ja palgatöötajate suurt kedagi ei kuulugi. Vahuri sõnul kuulub kaks kolmandikku seltsi 160 000 euro suurusest eelarvest juhatuse palgakadeks ja kontorikuludeks, kusjuures selles Tallinnas asuvas kontoris käivad töötajad väga harva.

Vahuri sõnul on seltsi tegevus kuritegelik ning avalikkust ja annetajaid solvav. Ta teab oma sõnul vähemalt 50 juhtumit, kus loomad vajadis abi, aga ei saanud seda rahapuuduse tõttu.

Tania Selarti ja teise juhatuse liikme Annika Lepa sõnul oli mullu arvestuslikult kuus täistööajaga palgasajaajat, kelle keskmine kuutasu oli 975 eurot miinus maksud. Nad tunnistavad, et otse loomade abistamiseks kulus läinud aastal 41 000 eurot, kuid lisavad samas, et selles summas ei sisaldu sugugi kõik, mis loomade heaks tehakse. Nimelt lisandub veel iga päev töötav infotelefon ning ennetus- ja teavitustöö.

2012. aasta kevadel väitis Marian Vahuri Sakalale, et Audemäe talu metsas tehakse vaid harvendusriiet, kuid naabrite tehtud fotod tõestasid, et puid langetati lankide kaupa. Toona lubasid loomakaitsjad, et kohe pärast saagimist istutatakse maale uued puud, kuid istikud pole naabrite väitel sinna jõudnud.

3 x SIIM RIID

Nälgiv kass ning metsategu

Enne 2009. aastat teadsid Audemäe talust ja seal elavast loomakaitsjast Edith Laivist vähesed, kuid pärast tema ootamatut surma on talu mitmel korral pälvinud avalikkuses negatiivset tähelepanu.

Sellest, et Laiv oli enne surma teinud testamendi ja anetanud 80 hektari suuruse talu loomakaitsjatele, said inimesed teada siis, kui Audemäe talust leiti poolsurnuks nälgunud haige kass. Selgus, et see seaduse kohaselt loomakaitsjatele kuuluv kass oli jäänud talu elama ning ehkki üks kauge naaber käis talle aeg-ajalt toitu viimas, sõid selle tõenäoliselt ära metsloomad ja kass nälgis.

Kui haige ja alatoidetud koduloom lõpuks naabertallu jõudis, tuli kassilugu ka avalikkuse ette. Loomakaitsjad vabandasid ja teatasid paar kuud hiljem, et kass on terveks ravitud ja talle on uus kodu leitud.

Eelmise aasta hakul kirjutasid ajalehed taas Audemäe talust, sest seal hakati ligi 30 hektaril metsa maha võtma. Selline tegevus oli vastuolus

Edith Laivi viimse tahtega, et talust ja selle ümbruses asuvatest maadest saaks loomadele pelgupaik, kus ei tohiks jahti pidada ega puid maha võtta.

Juriidiliselt osutus see testamendi osa siiski õigustühiseks ning loomakaitsjatel oli voli oma maal metsa majandada. Laivil testamenti teha aidanud kunstiteadlane Mai Levin avaldas toona siirast kahetsust, et ei olnud osanud kirjutada sõbranna viimsesse tahtesse punkti, mis oleks keelanud puude raiumise.

Loomakaitseseltsi esindajad teatasid, et neil pole võimekust rajada Tallinnast peaaegu kahesaja kilomeetri kaugusele loomade varjupaika ning metsateost saadav 50 000 eurot lähiks loomade aitamiseks.

Pärast artiklite ilmumist lõpetas metsa raiuma palgatud firma ise talumaadel tegevuse ning keeldus jätkamast enne, kui testamendiga seonduv on selge. Pool aastat hiljem võeti suur osa metsa siiski maha ning nende tööde eest vastutas seltsis Marian Vahuri. (Sakala)

TEEMAD

Toimetaja RANNAR RABA, 433 0051, rannar.raba@ajaleht.ee

80

Asutamisest 2010. aastal lõpul kuni tänaseni on osaühingul Veebiaken olnud ligi 80 klienti. Nende hulgas on nii eraisikuid kui ettevõtteid.

VÄIKEETTEVÕTE

Ema aitab pojal internetis veebiaknaid valla lükata

RANNAR RABA
rannar.raba@ajaleht.ee

Tänavu sügisel Viljandi-maa edukaimaks alustavaks ettevõtteks tunnustatud osaühing Veebiaken on ehe näide sellest, kuidas ema ja poja lähedane suhe võib ka äris olla tubli tõukejõud.

Muusiku ja kultuurikorraldajana tuntust kogunud Piret Aus asutas veebilehtede valmistamise ja haldamise, aga ka arvutite hoolduse teenust pakkuva firma poeg Steniga kahasse 2010. aasta lõpul. Ehkki esimestel aastatel oli alust karta ka ettevõtmise ebaõnnestumist, ütlevad pereliikmetest partnerid praegu, et väikefirma on sünnivalud üle elanud ja kenasti kosuma hakanud.

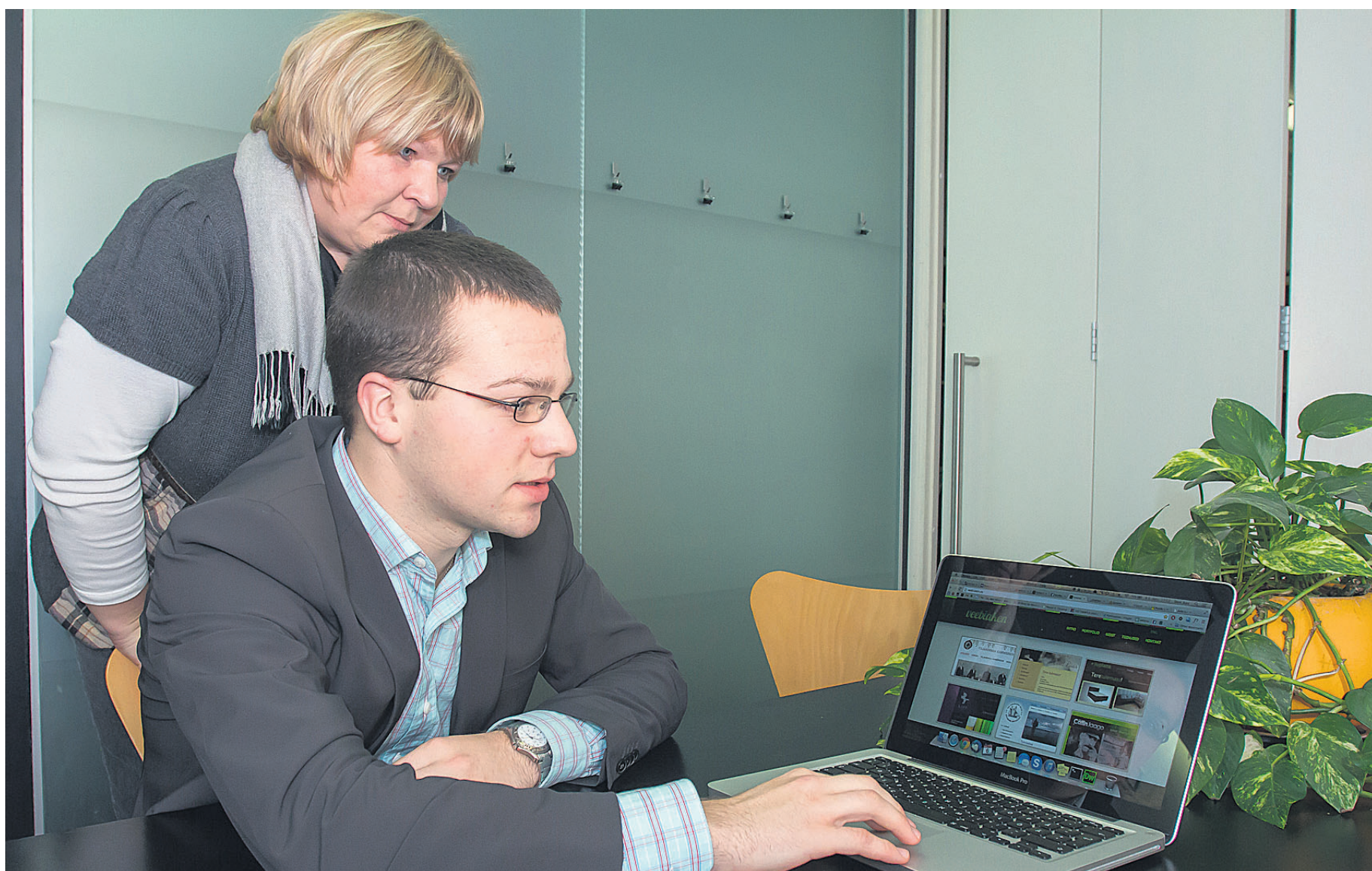
Piret Aus märgib, et osaühingut luues oli esmane siht pakkuda poja infotehnoloogilisele andele varasemast paremat ja kindlamat väljundit. Sestpeale, kui Sten oli kümneaastaselt oma esimese kodulehe valmis meisterdanud ja ilmarahvale nähtavaks teinud, on pere suhtlusringkonnas leidunud ikka ja jälle neid, kes selles küsimuses tema poole on pöördunud.

Ema sõnul nakatus praegu Eesti infotehnoloogia kolledžis õppiv Sten arvutihaigusesse juba enne teismelikkust jõudmist. «Kui ma veel Viljandi folgi juures töötasin, istus ta pidevalt vesise suuga festivali IT-gurude kõrval ja uuris, kuidas üks või teine asi käib, mis seadmed omavahel kokku ühendatakse ja kuhu mingi juhtmeots pistetakse. Ühel hetkel oli selge, et ka poisi enda ajude järele on nõudlust,» räägib ta.

Ema teeb lobitööd

Sten Aus ise meenutab, et esialgu tegi ta soovijatele kodulehti töövõtulepingu alusel. Ent mida rohkem ülesandeid lauale sadas, seda selgemaks sai, et pikemas perspektiivis oleks lihtsam toimetada, kui tegevus tugineks spetsiaalselt selleks loodud ettevõttele. Pärast seda, kui nad olid emaga aru pidanud, otsustasidki nad asja ära vormistada, ehkki mingit suurt plaani äripartneritena tegutsema hakata neil ei olnud.

Ülesanded on firmas jagatud nii, et poja kanda on sisuline tellimuste täitmine ehk loominguiline pool ning ema vastutab lobitöö ehk uute klientide otsimise eest. Et mõlemad läbisid ettevõtlusega algust tehes raamatupidamiskursused, tu-

Aastaid energilise kultuurikorraldaja ja muusikuna silma paistnud Piret Aus ei ole poeg Sten Ausi infotehnoloogilisi tegemisi pelgalt üle öla kiibitsenud, vaid püüdnud neile igas mõttes hoogu juurde anda. Neile kahele kuuluv väike perefirma, mis tunnustati sel aastal oma kategoorias maakonna parimaks, on selle suurepärase kinnitus. MARKO SAARM

leb perefirma vähemalt esialgu rahaasjade ja paberite korrahoidmisega kenasti toime. Ja kui mõne ülesande juures on vaja kujundaja kätt, osutab tükitoona teenust Sten Ausi endine klassivend Marek Meisaar.

Tulenevalt pere taustast peab Veebiaken potentsiaalseteks klientideks ennekõike muusikuid ja teisi loomeinimesi, kes on otsustanud oma tegemistest laiemale avalikkusele senisest valjuhäälselt ja professionaalselt teada anda. Korralik koduleht on seejuures elementaarne abivahend.

Sisuliselt ühe mehe töö põhineva ettevõtte üks trumpe on valmidus koduleht alusest lõpuni üles ehitada nii, nagu klient soovib, mitte internetiavarustest leitud aluspõhjadel tekstide ja värvilahendusi muutes.

Veebiakna firmamärgi all

viimasel ajal sündinud töödest võib välja tuua näiteks pärimusmuusika aida kohviku ja Fellini kohviku, aga ka Viljandi kitarri festivali ja Tallinnas peetud festivali «Puude taga on inimene» internetikodu.

Kärsahais oli õhus

2010. aastal ametlikult äriregistrisse kantud Veebiakna senise ajaloo kõige keerulisem periood jääb möödunud aastasse, mil firma seisis silmitsi kohustusega täita äriplaani, mille alusel ettevõtluse arendamise sihtasutus (EAS) oli tarkvara ja muude töökohaste soetamiseks starditoetuse välja maksnud.

«Kärsahais oli ikka tugevalt õhus. Pungestasime mis me pungestasime, aga enda sihiks seatud müüginumbreid ei õnnestunud kuidagi kätte saa-

da,» meenutab Piret Aus. «Teadsime, et asi on hapu, ja ühel hetkel tuligi postkasti kuri kiri. Nad oleks võinud meile kohe säuh! kriipsu peale tõmata, aga õnneks otsustasid pool aastat armuaga anda. Tänu sellele saime ikkagi hakama. Leidsime uusi koostööpartnereid ja tulid mõned üle ootuste head lepingud.»

Lisaks sellele, et Veebiaken on andnud perele lisaissetuleku, on Piret Aus sellest ettevõtmisest saanud tarvilikke kogemusi, mida jagada kultuuriakadeemia üliõpilastele kultuurikorralduse loenguid pidades. «Olen seda alati uskunud, aga nüüd ütlen veelgi kindlamalt: ettevõtlus on põnev ja igaüks peaks selles kätt proovima. Kõigil inimestel loomulikult pole ettevõtjageeni, aga kui sa pole proovinud, siis ei või selles kindel olla,» nendib ta.

Iseenda tööandja

Olgugi et nii Piret kui Sten Ausi meelest on Eestis ettevõtlusega alustamine väga lihtsaks muudetud – nüüd on see isegi

veel lihtsam kui 2010. aastal, mil nemad pihta hakkasid –, pärsib nende tähelepanekute kohaselt siin selle arengut ühiskonna vildakavõitu suhtumine, mis mõistab läbikukkujad halastamatult hukka. Vähe sellest – palju ei puudu, et kord pankrotti läinud ettevõtjatele nõutakse kogu edaspidiseks eluks ärikeeldu.

«See on absurd! Tegelikult on nii, et mida kiiremini sa läbi kukud, seda rutemini saad uuesti tugevamana jalgele tõusta. Õppida saab ju ometi vaid vigadest,» arwab Sten Aus.

Piret Aus omakorda nendib, et Eestis peetakse pahatühtluseks äriks üksnes seda, millega maailma vallutatakse ja rikkust kokku kantakse. «Mina aga leian, et juba see, kui sa suudad ära toita iseenda ja oma pere, on suur asi. Endale töökoha loomine on väga hea võimalus.»

Viimasest tõdemusest tulenevalt ei ole Veebiakna omanikud esialgu osaühingule selgepiirilisi kasvusihte seadnud. See aga ei tähenda, et neid üldse poleks. Nii ütlebki Sten Aus,

ARVAMUS

MERIT
BERZIN,
Fellini kohviku omanik

Oleme oma kodulehega väga rahul. Seda tehes paistis Veebiaken silma paindliku partnerina, kes ei peljanud häid mõtteid välja pakkuda. Kuigi selline töö käib suuresti tellija materjalist, on loominguline lähenemine väga tänuväärne. Nõnda saime lehe, mida on ühtviisi lihtne kasutada nii kohviku klientidel kui töötajatel.

et kõigepealt tahab ta õpingutega lõpusirgele jõuda ja mõne suurema ettevõtte juures praktika läbi teha, pärast seda aga juba konkreetselt oma äri järgmise arenguetapi vormida.

Õpetajakuulekad Hiina õpilased saavutasid PISA edetabelis esikoha nii loodusteadustes, matemaatikas kui ka lugemisoskuses.

AASIA KOOLID

Mehaaniline kordamine ja häbitahvli

MADIS JÄRVEKÜLG
madis.jarvekylg@ajaleht.ee

Eelmisel nädalal avalikustatud 2012. aasta PISA uuringu tulemustest selgus, et kogu maailma 15-aastastest õpilastest edukaimad on Aasia riikide õpilased.

Just Hiina, Singapuri, Jaapani ja Korea lapsed hõivasid matemaatikas, loodusteadustes ja lugemisoskuses neli esimest kohta.

Oktoobri lõpul Tallinna ülikooli Konfutsiuse instituudi kaudu hiina kultuuri ja haridussüsteemiga tutvumas käinud Viljandi Paalalinna kooli direktor Aavo Palo räägib selles valgu ses oma muljetest.

Aavo Palo

Aavo Palo, millega teie põhjendate, et Aasia riigid on PISA testi tulemustes esikohad hõivanud?

Kui vaadata kogu seda regioon, siis seal valitseb suhtumine, et just haridus on see, mis võimaldab inimesele helgema tuleviku, ja vanemad panustavad oma laste haridusse väga palju. Ei õpita kaugelgi ainult koolis, vaid tehakse meeletult iseseisvat tööd.

Milles see vanemate panus väljendub?

Selleks et laps saaks parema hariduse, võetakse pangalaenu ja tehakse pärast koolipäeva suurt tööd: tuubitakse, käiakse huvikoolides, võetakse eratunde...

Ma ei leia, et seal koolitundides eristat metoodikat kasutatakse. Pigem valitseb keeruline olukord, sest näiteks võrreldes peab õpetama korraga 65 õpilasele. Nii ei saa ju mingist keelepraktikast juttugi olla. Õpetaja on tunnis mikrofoniga ja õpilased kordavad talle kooris järele.

Mingit pedagoogilist imet ma selles ei näe, pigem on heade tulemuste taga rahva töö, soov ja kindel siht.

Palun võrrelge meie nii-öelda tänapäevast haridussüsteemi ja Hiina oma.

Tegelikult leiavad ka hiinlased oma haridussüsteemis puudusi. Nad tahavad seda teha õpilaskesksemaks. Praegu on see väga eksamikeskne ja põhineb tuupimisel. Üks eksam ajab teist taga ning avastusõpet, loomingulisust ja iseseisvat mõtlemist tahavad nad oma haridussüsteemi alles sisse viia.

Hiina on aga suur maa ja regiooniti erinev. Kui rääkida Shanghaist, Macaust ja Hongkongist, siis need on kõik rannikuäärsed alad, erimajanduspiirkonnad. Sealne kontingent on äärmiselt motiveeritud. Osa regioonid on aga tunduvalt maha jäänud.

Hiinas sotsiaalteaduste magistratööd tegev Tauno Tõhk Tallinna ülikoolist on öelnud, et Hiina haridusse suunatav raha kõigub regiooniti 40 korda. Ilmselt sõltuvad sellest ka tulemused. Koolid jagunevad seal taseme järgi ringidesse: esimese, teise ja kolmanda ringi koolid. Põhiharidus on tasuta ja selles on tase üsna ühtlane. Gümnaasiumiharidus läheb juba tasuliseks ning koolide tasemed ja õppemaksud on väga erinevad.

Kas märkasite Hiina haridussüsteemis totalitarismi ilminguid?

Kindlasti. Käisime näiteks Guangxi ülikooli territooriumil ringi. Seal on nii, et mingid õpilaserühmad teevad pärast õppetööd pargis rivi harjutusi. On sõjaväelastest õpetajad, lapsed on koolis endiselt kaelarättidega. Kehalise kasvatusetund baseerus võitluskunstidel ja seal valitses väga range distsipliin.

Ja seda ei häbenetud.

Ei-ei. Vastupidi. Inimesed paistsid selle üle väga rõõmsad olevat. Kui meie õpilased omal ajal just ei vaimustunud riviõppustest, siis seal seisid õpilased reas õnneliku näoga.

PISA uuringu põhjal olulist seost õpilaste tulemuste ja

koolirõõmu vahel ei ole. Paljud arvavad ikkagi, et need on pöördvõrdelises seoses.

Need õnne tipus olevad riigid ei ole just väga heade tulemustega. Samas näiteks Hongkongis oli õnnelikkuse protsent üsna kõrge, 82. Nii et otsest seost nende näitajate vahel tõesti ei ole.

Äkki on asi selles, et seal õpilastele lihtsalt öeldakse: te olete õnnelikud.

Võib-olla tõesti. Õnnelikkuse puhul peab aga vaatama ka seda, et hiinlaste majanduslik olukord on viimase kümneni jooksul väga palju paranenud. Neil on esimest korda tekkinud võimalus ennast inimväärsena tunda. See võib-olla muudabki inimesed õnnelikuks.

See ei ole otseselt seotud kooliga.

Ma vaataksin seda ühiskonda ikkagi laiemalt. Kooli tulemus on pigem nagu ühiskonna suhtumise tulemus. Kusjuures seal ei peeta häid õpitulemusi hea õpilase või õpetaja saavutuseks, vaid üksnes ränga töö tulemuseks.

Hiinas on väga palju internaatkooli, kus ei ole õppimiseks õieti kohtagi. Ühikad on väga pisikesed. Kõigis koolides, kus me käisime, oli kogu õpivara laua peal. Koolid on kaua lahti ja ka õhtul võib minna sinna õppima. Suur osa inimese ärkveloleku ajast kulubki õppimisele.

Tooge Hiina hariduselust veel näiteid, mis meie inimestele harjumatuks võiksid olla.

Mind hämmastasid kõige rohkem mõtted. Kuidas on võimalik, et ühes lihtsas põhikoolis käibki neli ja pool tuhat õpilast ja klassid ongi nii suured? Samas on distsipliin väga hea: lapsed on vaiksed, alluvad, kuuluvad. Meie õpilased on tunnis palju elavamad. Aga seal ei ole lastel ka oma arvamust.

ÜKS KÜSIMUS

Viljandi kunstikooli direktor Kristjan Mändmaa, teie käisite aprillis Lõuna-Korea haridussüsteemi tutvumas. Iseloomustage palun sealset hariduselu.

Lõuna-Koreas on seadusega keelatud õpetada lapsi õhtul pärast kella 11, aga teadaolevalt sellest keelust kinni ei peeta. Laps tuleb koolist kella 6-7 ajal ja suundub joonelt kuluka eraõpetaja juurde. Televisioonis on mitu koolikanalit, kus näidatakse 24 tundi ööpäevas õpetajat tahvli ees võrrandeid lahendamas.

Vanemad on laste hariduse nimel kõige valmis. Paljud pered elavad lahus: isa teenib kodus raha, aga ema on lastega kolunud näiteks Kanadasse, kus nood edasise karjääri huvides inglise keelt õpivad.

Korea distsipliinist ja hullumeelsest pürgimisest olin juba enne reisi kuulnud, aga niisugust karmi rividritelli, nagu Hiinas viljeldakse, meie siiski ei kohanud. Nooremad põhikooliõpilased olid seal üsna lõbusad ja avalad. Õhkkond tundis näis suhteliselt vaba: lehvitati, naerutati, paljudel olid mängukarud kaenlas. Aga mida vanemaks saadakse, seda tõsisemaks näod muutuvad. Keskkooli lõpetavate teismeliste hulgas on enesetappude protsent päris kõrge.

Eksamite lähenedes on pinget tohtu. Öeldakse, et kui tahad korralikku ülikooli pääseda, siis ära ööpäevas üle kolme tunni maga. Eksamipäevadel elu Koreas lakkab: lennukid ei lenda ja autod ei sõida, et lapsed saaksid keskenduda.

Kui aga juba ülikooli sisse on saadud, ongi eesmärk justkui täidetud. Üliõpilastele heidetakse ette logelemist ning ülikoolidele faktikultust ja vähest loovuse edendamist. Kel õige kõrgkooli diplom taskus ja unupojad abiks, sel on elu kindlustatud. Seda, kes ühte riigi kolmest eliitülikoolist ei pääsenud, ootab tööturul ees äärmuseni terav konkurents. Raha on aga vaja teenida, et saaks oma lapsed heasse kõrgkooli saata. Nõiarang. Juba praegu on Koreas kõrgharitud tööjõudu rohkem kui sobivaid töökohti.

MADIS JÄRVEKÜLG

EDETABEL

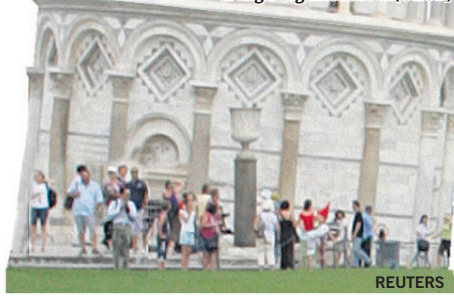
2012. aasta PISA testi matemaatika tulemused

1. Shanghai (Hiina) 613
2. Singapur 573
3. Hongkong (Hiina) 561
4. Taipei (Hiina) 560
5. Korea 554

11. Eesti 521
12. Soome 519

65. Peruu 368

Allikas: Majanduskoostöö ja arengu organisatsioon (OECD)

70 õpilast kordab mehaaniliselt ühte ja sama teksti.

Täpselt. See oligi tavaline. Just eile oli kooli juhtidel nõupidamine ja näitasin seal üht katkendit, kuidas õpetaja teeb ingliskeelset dialoogi: üks laps loeb ees ja kogu klass kordab tempokalt järele.

Ja kui meile õpetati seal näiteks *taiji*'d, siis ega keegi seda lahti seletanud. Kõige tähtsam oli, et sa pead harjutama, harjutama... Kogu aeg rõhutatatakse harjutamise vajalikkust.

Kas seal piirkonnas on kuskil veel ka ihunuhtlus kasutusel?

Seda ma ei tea ega taibanud

küsida. Aga ma ei usu. Küll olid seal kasutusel näiteks häbitahvli. Kui kellelgi oli ühiselamus tuba sassis või keegi rikkus klassis korda, siis kirjutati tahvile: sel nädalal tegi see õpilane seal seda ja toda. Meil aetakse ebameeldivaid asju vaikselt omaette, neist ei räägita avalikult.

Loomulikult oli autahvel veel suurem ja see oli ikka esikohal. Kindlasti rõhutavad nad ka seda, kui palju nende õpilasi on läinud kaugesse ülikoolidesse edasi õppima. Kõige tähtsam on, kui jõutakse Hiinast välja: Inglismaale, mujale Euroopasse ja Ameerikasse. Seda nad eksponeerivad.

MÕIS JA MAARAHVAS

Kultuurid põimused ja vaheklass otsis väljapääsu eraldatusest

IMBI-SIRJE TORM,
korraldaja

Sombusel novembrikuu pärastlõunal kogunesid Heimtali mõisakooli ajalohuvilised, et tähistada konverentsiga «Kultuurikontaktidest pärandimaastikul» estofiil Jegor Julius von Siversi 190. sünniaastapäeva ja 220 aasta möödumist Heimtali kohanime kasutuselevõtust.

Kõigepealt püüdsin saali häälestada, selgitades, et Heimtali mõisas on võimalik näha ja tunnetada kahe aastasaja kihistusi nii ainelises kui vaimses kultuuris. Meil on oluline siinse kultuuripärandiga suhestuda. On tähtis, millised teadmised meil pärandist on; milliseid eluväärtusi pärand meie jaoks kannab; kuidas peaksime vanas mõisahoones käituma ning kas tajume kohustust pärandit hoida ja järgmistele põlvedele edasi anda.

Kiuduväärselt renoveeritud

Väärib tunnustust, et mõisaajast säilinud arhitektuurielementide jäädvustamise kõrval on arhitektid renoveerides püüdnud kujunduses märgisüsteemiga rõhutada ka Heimtali mõisnike von Siversite elufilosoofiat: puidust saalipõrand on värvitud musta-valge ruudustikuna, klaasuste võlvidel on köiskaunistused, lakke kinnitatud redel ning iga tullejat võtavad vastu tahumata ja tahutud ehituskivid ringtee serval. Märkidel on tähendus, mis paneb mõtlema neis peitva idee üle.

Kas tänutäheks selle eest, et oleme rääkinud mõisaproua aiandushuvist ning sellest, kuidas ta viis taludesse ravimtaimi ja lillejuurikaid, kinkis teenijaskonnale piibleid ja õpetas

talulastele häid kombeid, või hoopis looduse seaduspärase toimimise tagajärjel on veranda klaaspõranda all ellu ärganud sõnajalad ja luuderohi.

Siversid kuulusid aadli liberaalsesse tiiba. Nad olid avatud maailmanägemisega, tegid tehnilisi uuendusi ja algatasid talurahvareforme.

Kümme aastat oleme «Unustatud mõisate» mängus huvilistega arutlenud selle üle, mis meid mõisaomanikega ühendas ja mis neist lahutas. Oleme elanud lähestikk. Mõisahooned ja -pargid on sündinud mõisnike ideede, oskuste ja kapitaliga, aga nende tegelikud ehitajad olid eestlased, meie esivanemad.

1793. aastal, 220 aastat tagasi nimetas Heimtali esimene mõisnik Peter Reinhold von Sivers senise Kurvitsa mõisa ümber Heimthaliks. Üldlevinud on legend, et see juhtus Peter Reinholdi ülikoolipäevil Leipzigi tema varasurnud pruudi Louise von Heimenthali mälestuseks.

Eestis on teinegi Heimtalinimeline koht. 1911. aastal tõi Sõmerpalu mõisnik mägisest Volööniast Võrumaale saksa talupojad. Asulasse ehitati saksa kool ja kirik. Kolonistid nimetasid koha Koduoruks, mis tõlgiti Heimthaliks.

Kümme aastat tagasi korraldasin koolis etenduse, millel päevakorras oli Heimtali nimi. Ainest etenduseks sain Peeter Lensini raamatust «Sinihalika omad», mis ilmus 1906. aastal. Peeter Lensin on kirja pannud oma 1786. aastal sündinud vanaema Epu räägitud lugusid, mida too oli kuulnud omakorda oma vanematelt.

Raamatus on mitu rahvusromantilises stiilis luuletust, milles siinset paika nimetatakse Koduoruks. Liivi sõja sündmustest on mitu lugu, kus kirjeldatakse varjumist Koduoru koobastesse Poola «pardiajajate» eest.

Arvan, et Peter Reinhold

von Sivers tõlkis kohaliku rahva seas käibel oleva paiganime Koduorg saksa keelde. Nii said mõis ja mõisa ümber kujunenud küla Heimtali nime.

Estofiilist mõisnik

Koduorgu on palju vaimseid jälgi jätnud Peter Reinholdi estofiilist poeg Jegor Julius von Sivers, kes elas aastatel 1823–1897.

Inimese väärtushinnangud saavad alguse lapsepõlvest. Heimtalis kujunes välja noormehe loodusarmastus. Siin sündisid tiigiluuletused, mille Viljandimaa kirjamees Ants Salum on tõlkinud ka eesti keelde.

Oluliseks mõjutajaks olid õpinguaastad Tartu ülikoolis aastatel 1843–1846. Jegor Julius von Sivers kuulus korporatsiooni Livonia, luuleringi Lumikellukesed ja võttis osa Õpetatud Eesti Seltsi tööst, uurides seal meie maa ajalugu ja keelt.

Ta oli mõjutatud Johann Gottfried Herderist, kes väärtustas rahvaluulet kui rahva hinge väljendust. Mõisnikuaastail Heimtalis tutvuski von Sivers kohaliku rahvaluulega ning kirjutas üles Andres Vihvelinilt ja Peeter Krinerilt kuulnud üheksa regivärsilist rahvalaulu. Praegu on need talle kirjandusmuuseumis. Heimtali-aastail kogus ta rahvalaule ka mujalt Eestist ja saatis need Pariisi rahvaluulehuvilisele luuletajale Thales Bernardile, kes neid ka tõlkis.

Jegor Julius von Sivers suhtles Friedrich Reinhold Kreutzwaldi ja Lydia Koidulaga. Ta uskus, et põlisrahvas õpib vabal tahtel ära saksa keele ja see aitab tal tõusta hariduse kõrgemale astmele. Ta arvas, et eesti keelest ei saa kultuurkeelt.

1862. aasta maapäeval avaldas Jegor Julius von Sivers mõtte, et üksmeele saavutamiseks Liivimaal tuleb suurmaamõisnik kõrval maapäeva koosseisu võtta linnakodanikke ja talupoegi, muidu kõigub maapiind varsti mõisnike jalge all. Rüütelkonna enamus ei toetanud seda elulist seisukohata.

Pole võrdseiks loodud

Baltisakslaste uurija Mati Laane kõneles teemal «Päritolu ja keel pärandkultuuris».

Baltisakslastest kunstnike, kirjanike, mõisakomplekside ja -parkide rajajate, poliitikute, teadlaste ja kindralite suguvõsast uurides on Laane märkanud, et peaaegu kõik kultuuriloojad on omavahel lähisugulased, eeskätt naisliini mööda, ja kuuluvad vaid vähestesse sugupuudesse.

Autor esitas ka hüpoteesi, et geneetiliselt tähendab see niinimetatud andekuse geeni liikumist ühelt põlvkonnalt

järgmisele, nagu juhtub mitme päriliku haigusega. Ta esitas seisukoha, et inimesed pole siiski võrdseteks loodud, vaid sünnivad rohkem või vähem andekatena.

Paljude inimeste päritolu võrreldes on Mati Laane jõudnud järeldusele, et mõisassee teenima ei satunud juhuslikult, seal oldi ametis põlvest põlve. Enamasti alustati kupjana. Heale kupjale anti töölt lahkudes talu. Paljudes paikades on tänini Vanakubja talud. Selle pere lapsi võeti meeleldi toatüdrukuteks või -poisteks. Korraliku teenistuse eest said keskeas teenrid kõrtsmiku, möldri-, aidamehe-, kutsari-, kingsepa- või metsavahikoha, terasemad isegi mõisavalitsejaks. Tublid toatüdrukud said neile mehele. Nii tekkis omalaadne vaheklass, keda ei võtnud oma ringkonda mõisnikud ja kes ei olnud ühes paadis ka talurahvaga.

Huvitav oli kahe andeka kultuurilooja Mikkil Lüdigi ja Friedrich Kuhlbari päritolu lugu.

Ühel 1904. aasta suveõhtul sündis paarikümne minuti jooksul lauluseltsi Koit proovis meie laulupidude avalaul «Koit» Kuhlbari sõnadele ja Lüdigi meloodiale.

Helilooja esiisa nimi oli algul Lüdich. Perekonnanimi oli antud enne nimedepanekut, esiisa ei olnud ka priikslastu. Laane oletab, et ta võis olla baltisakslane. Lüdich abiellus eestlannaga ja ka järgmiste põlvkondade pojad võtsid eesti naised. Nii said sellest meesliinist mõne põlvega täiesti eestlased.

Kuhlbars oli nii ema kui isa poolt eesti päritolu, kuid tahtis olla baltisakslane: oli kirikutes saksa koguduse liige, õpetas saksa koolis ja suhtles meeleldi saksa seltskonnaga.

Raamatu «Andekuse geen» autor Mati Laane on arvamusel, et teoses veenvamalt tõestamist leidnud andekuse geen tuleks pidada pärandkultuuri osaks.

See raamat on ajaloo uurijale õpetlik. Oma hüpoteese tõestades toetub ta arhiivideist leitud faktidele ja teeb nende põhjal loogilisi järeldusi. Tema kirjutatu ei jäta üksikõikseks. Autoriga võib nõustuda või mitte, kuid kindlasti tekib huvi Eesti ajalugu põhjalikult uurida ja ennast harida.

Keel ja seened

Mõisaajal oli härrastel seltskonnas kombeks konverseerida. See oli vaba vestlus daamide juuresolekuta, pigem härraruumides ja sigarit suitsetades. Tänapäeval vesteldakse sigarita ja koos daamidega.

Võtsime konversatsiooni ka oma konverentsi kavva. Suurepäraselt juhtis arutlust arhitekt Ülo Stöör.

Tahumata ja tahutud ehituskivid Heimtali mõisa ringtee serval

Käsitleti vaimse ja ainelise kultuuri koosseksiteerimist, arutati kultuuripärandi autentsuse ja pärandi kestmise üle.

Mati Laane pidas veidraks, et rahvakultuuri keskus on vaimse kultuuripärandi nimekirja arvanud suguvõsaurimise genealoogia seltsis. Tema arvamus oli, et suguvõsaurimine on üldjuhul lihtsalt põnev ajaviide, mitte pärandkultuur. Samuti ei pidanud ta pärandkultuuriks seente korjamist ja söömist või vikatiga niitmist Võrumaal ja võru keelt, mis on samuti nimistusse kantud.

«Ärme siis vähemalt mulgi keelt või kogu eesti keelt sellesse nimistusse paneme!» lausus Laane. «Pärandkultuuriks sobiks ehk mingi nende tegevusalade eriline ja ainulaadne osa või tahk.»

Ülo Stöör vastas, et seente tundmine, nende korjamine ja tarvitamine on siiski pärandkultuur. Seenel on siin käidud vähemalt kümme tuhat aastat. Sellega Laane nõustus, aga keele suhtes jäi oma arvamusel.

Tõepoolest, UNESCO «Vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooni» ei ole keelt võetud. Keel on oluline meie suulise traditsiooni vormide esituse ja sisu edasiandmiseks. Selle hääbumise korral kaoks meie kultuuripärand.

Hinge jäi kripeldama, et meie rahvuslikku identiteeti kujundanud kangelaslood Va-

ESINEJAD

Konverentsil «Kultuurikontaktidest pärandimaastikul» esinesid

- Raudna kooli õpilastest kodu-uurijad Mait Allas ja Erko Sild
- muusikud õpetaja Eda Antoni juhendamisel
- direktor Eero Metsvahi
- õpetaja Imbi-Sirje Torm
- baltisakslaste uurija Mati Laane
- Eesti regionaalse ja kohaliku arengu sihtasutuse juht Reljo Saarepera
- arhitekt Ülo Stöör.

Allikas: Imbi-Sirje Torm

Mõisa veranda klaaspõranda all on ellu ärganud sõnajalad.

Toimetaja KAIE MÖLTER,
433 0041, sakala@ajaleht.ee.
Kuulutused tel 433 0062,
kuulutused@sakalakirjastus.ee

KINO

Männimäe salongkinos linastub täna kell 18 lastefilm «Jõulu-tähte otsimas» ja kell 20 Eesti film «Mandariinid». Info www.mannimaja.ee. Riia mnt 52d, Viljandi.

Sakala keskus linastub 17. detsembril kell 19 Eesti film «Veregrupp». Tallinna tänav 5, Viljandi.

KONTSERT

Karksi valla kultuurikeskuses leiab 15. detsembril kell 13 aset kolmas advendikontsert Karksi-Nuia õpilaste esituses. Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

Viljandi Jaani kirikus esineb 21. detsembril kell 18 Arsise kellade ansambel. Kaastegevad Rauno Elp (bariton, rahvuskoor Estonia) ja Rémi Boucher (kitarr, Kanada). Piletid Piletilevist ja enne kontserti kohapeal. Pikk tänav 6.

ÜRITUSED

Viljandi linnaraamatukogu Ameerika teabepunktis loeb ja laulab täna kell 17.30 Riina Trumm luuletusi oma esimesest luulekogust «Taivakõ, mu elo laivakõ». Kitarril mängib Heidi Oja. Kohapeal on võimalik luuleraamatut ja CD-d ka osta. Tallinna tänav 11/1.

Sakala keskus on täna kell 18.30 klubi Ajaratas jõulupidu. Tallinna tänav 5, Viljandi.

Karksi valla kultuurikeskuses on täna ja homme kell 9.30, 12 ning 14.30 pärimusaasta vana-aja jõulumaa ja etendus. Pilet 3 eurot. Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

Karksi valla kultuurikeskuses on 13. detsembril kell 17 klubi Hõbeniit õhtu. Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

Sakala keskus leiab 13. ja 14. detsembril aset 18. käsitöömess. Oma tooteid tutvustab ja müüb ligi 100 käsitöömeistrit ja talutoiduvalmistajat üle Eesti. 13. detsembril kell 13 tutvustatakse lamba-, kitse- ja koeravilla omadusi ja nende käsitsi töötlemist. Oma töid näitab ka koke-musi jagab Merike Bakhoff, Vaike talu perenaine Pärnumaalt. Avatud on meisterdamise nurk. Info telefonil 529 0617 või e-posti aadressil rahvakunst@hot.ee. Tallinna tänav 5, Viljandi.

Saarepeedi rahvamajas on 13. detsembril kell 20 jõulupidu ansambliga Audru Jõelaevanduse Punt. Jõulumeeleolu loovad tantsutüdrukud. Pääse 5 eurot. Info ja laudade registreerimine telefonil 523 4605.

Ingeri seltsi pikkujõulu toimub 14. detsembril kell 12 Inkeri majas Pikk tänav 4, Viljandi. Samas on võimalik kõigil soome kultuuri toetajatel registreerida end soome vähemusrahvuse kultuurinõukogu valimistele.

Halliste vallas Vana-Kariste selt-simajas toimub 14. detsembril kella 11–14 terviseeloeng-praktika teemal «Selg terveks». Õpitakse kõigile jõukohaseid tehnikaid, leidmaks sisemist tasakaalu ja füüsilist tervist. Selga mugav riietus, kaasa joogamatt või tekk. Päev lõpeb taimetoidulõunaga. Osavõtutasu 7 eurot. Juhendaja Kalle Gaston, tel 5695 6026 või kalle.gaston@mail.ee.

Saarepeedi rahvamajas on 15. detsembril kell 13 eakate jõulupidu. Esinevad rahvamaja taidlajad. Pääse 3 eurot. Info ja registreerimine telefonil 523 4605.

Paistu rahvamajas peetakse 15. detsembril kell 16 valla mudilaste jõulupidu. Karksi kultuurikeskus toob külakostiks loo «Võlukirves», külla tuleb ka jõuluvana. Info telefonil 5302 3135. Paistu tee 14, Paistu.

Karksi valla kultuurikeskuses on 17. detsembril kell 12 Lõuna-Viljandimaa puuetega inimeste päev. Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

Autotranspordi pensionäride klubi jõulueelne koosviibimine on 17. detsembril kell 13 Läänetaänav 2, Viljandi. Osavõtuks registreerida hiljemalt 15. detsembriks telefonil 5660 8443 või 433 4412.

Inkeri majas on 18. detsembril algusega kell 11 Inkeri Soome seltsi käsitöö näitusmüük. Pikk tänav 4, Viljandi.

NÄITUSED

Viljandi raamatukogu trepihallis on avatud näitus «Viljandlased Jaan Rieti fotodel» ja **lasteosa-konnas** Viljandi Kaare kooli õpilaste näitus «Kaluriküla õpilaste silmade läbi». Makettide valmistamist juhendas õpetaja Harri Künnapuu. **Lugemissaalis** aasta lõpuni «Kaks karismaatilist viljandlast: Siim Mandre 100 ja Anton Suurkask 140».

Linnagaleriis 8. jaanuarini Urve Dzidzaria-Sunny maalinäitus «Aeg antud...». Tallinna tänav 11/1. Tel 433 8660.

Kondase keskus on täna viimast päeva avatud Resa Tiitsmaa näitus «Mõttemängud nukukudega». 4. jaanuarini on väljas Veera Pavlova (Peterburi) ja Viive Noore (Tallinn) akvarellid «Jookseb huntidega», Ruth Hui-merinna «Õnneeseen. Seene- ja jõulupildid». 28. jaanuarini on avatud Eero Ijaivoneni fotokollaažid «Halli Proua sahtliunenäod». Püsiekspositsioonis on Paul Kondase maalilooming Viljandi muuseumi kogust. Pikk tänav 8, Viljandi. Tel 433 3968.

NIMEPÄEV

Täna nimepäevalised on Aivar, Aiver ja Aivo.

TANJA MIHHAILOVA ja MIKK SAAR
Mihkel Mattisen klaveril

MEIE JÕULUD
23. detsember kl 19
Viljandi Jaani kirik

TARVASTU KÄSITÖÖLAAT

14. detsembril kella 9–14

Mustla rahvamajas

- ◇ Saab osta jõulukingitusi ja täiendada talviseid sokivarusid
- ◇ Osaleda meisterdamise ja mulgi keele õpitoas
- ◇ Proovida loosiõnne loteris
- ◇ Teha pilti koos "Õnneliku mulgi perega"

Kauplejatele kohamaks 4 €

Oled oodatud, tule koos perega, kutsu sõber kaasa!

Hea tuju eest hoolitseb päeva perenaine Anne-Ly Ütsik
Tarvastu Muuseumi Sõprade Selts (436 6262)

Mulgi Marketi muusikapood
Mulgi Marketi II korrusel Jakobsoni tänav 2

MÜÜGIL KINKEKAARDID

ANNE VESKI "KALLIS, KUULA" CD	12.90 €	PEETER OJA "NÜÜD TÕESTI AITAB JAMAST" DVD	15.50 €
ANNE VESKI "KALLIS, KUULA" DVD	15.70 €	ONE DIRECTION "SELLISED ME OLEME" DVD	12.90 €
"VANAIKA" DVD	13.90 €	"TURBO" DVD	13.90 €
"GRAND THEFT AUTO V" PS 3	63.90 €	"KOLLIDE ÜLIKOO" DVD	

VEEL SAADAVAL SUUR VALIK
3D-FILME, BR-FILME,
LASTE MULTIKAIID,
MÄNGE
JA LOOMULIKULT KA MUUSIKAT

**KUNI 15.12.2013
KÕIK TOOTED
-10%
SOODSAMALT**

TARTU ÜLIKOO
viljandi kultuuriakadeemia

Tartu Ülikool võtab alates 1. veebruarist 2014 Viljandi Kultuuriakadeemiasse rahvusliku käsitöö osakonda asenduskohale tööle

PROJEKTIJUHI,

kelle ülesanne on koordineerida rahvusliku metallitöö õppekavaga seotud õppetööd, õppekava arendust ja infovahetust ning anda nõu finants- ja turundusküsimustes. Töö on osakoormusega (20 t nädalas).

Nõuded kandidaadile:

- kõrgharidus
- traditsioonilise metallitöö valdkonna tundmine
- hea väljendusoskus kõnes ja kirjas
- üldistusoskus, loovus ning hea suhtlemisoskus
- eesti keele oskus kõrgtasemel, erialaseks suhtlemiseks piisav inglise ja vene keele oskus
- hea arvutioskus

Pakume loovat töökeskkonda arenevas Viljandi Kultuuriakadeemias ning enesetäiendamise võimalust.

Konkursist osavõtuks palume esitada hiljemalt **31.12.2013** avaldus, elulookirjeldus, koopia haridust tõendavast dokumendist ja muud materjalid, mille esitamist kandidaat oluliseks peab, aadressile siim.kanep@ut.ee või Posti 1, 71004 Viljandi.

Lisainfo: rahvusliku käsitöö osakonna juhataja Ave Matsin, tel 435 5259, ave.matsin@ut.ee.

SELLEL NÄDALAL

AINULT «SAKALA» TELLIJATELE

9.–15. detsembril on kõigil «Sakala» tellijaskonda kuuluvatel isikutel võimalik soodustingimustel osta järgmisi tooteid:

Kamin TST 903
Võimsus: 9 kw
Kõrgus: 650 mm
Laius: 575 mm
Sügavus: 410 mm
Lõõri läbimõõt: 140 mm
Kaal: 98 kg

339 €

Kamin-pliit Ekonomik
Võimsus: 5–7 kw
Kõrgus: 900 mm
Laius: 460 mm
Sügavus: 330 mm
Lõõri läbimõõt: 120 mm
Kaal: 39 kg
Värv: antratsiit (tumehall)

159 €

E-R 10–18, L 10–14
VILJANDIS
Kauba tn 8
Tel 434 3024
554 3239
www.kaminakeskus.ee
www.ahjud.ee
www.pliidid.ee

KAMINAKESKUS

Arvuti HP Compaq dc5850

Soliidne ja vastupidav

AMD Athlon X2 4450 protsessor
(kahetuumaline, 2300 Mhz)
2 GB vahemälu
80 GB kõvaketas
DVD-kirjutaja
Tarkvara Windows XP Professional
Helikaart, võrgukaart
Klaviatuur ja optiline hiir

~~155 €~~

99 €

* - Komplekti ei kuulu monitor

MATTI
BÜROOTEHNIKA

VILJANDIS
Tallinna tn 2a
Tel 433 4399
E-post matti@matti.ee

Järelmaksu kuumakse alates 7 €

Kõik Viadrus ja Atmos katlad

-15%

Ametlik maaletooja Eestis

TORU-JURI

E-R 8–18, L 9–14
VILJANDIS
Leola tn 49
Tel 433 0002
505 8394
www.torujyri.ee

Fotod on illustreerivad. Kaupa on piiratud kogus ja pakkumised kehtivad nädala lõpuni või kuni kaup jätkub.

TASUTA kliendikaardi saavad kõik, kellel on kehtiv «Sakala» tellimus.

Kliendikaardi saab «Sakala» toimetusest tööpäeviti kella 9–17.

Samas saab vormistada «Sakala» tellimuse.

SPORT

Toimetaja MADIS LUIK, 433 0043, madis.luik@ajaleht.ee

6

Täna kell 18.30 peetakse Sür-gavere spordihoones naiste võrkpallisarja kolmas turniir. Viiest etapist koosneval võistlusele osaleb kuus naiskonda: Imavere, Köpu, Saarepeedi, Suure-Jaani, Tarvasto ja Viiratsi.

Sportlased valivad aasta parimaid

Viljandimaa spordiliidu veebiküljel saab veel täna ja homme teha pak-kumisi, keda võiksid spordijuhid järgmisel nädalal valida lõppeva aasta maakonna pari-mateks sportlasteks.

Tavapraselt valivad Viljan-dimaa parimaid sportlasi, võistkondi ja võistlusi maa-konna spordiklubide esinda-jad, kuid sõna saavad sekka öelda kõik, pakkudes välja oma kandidaadid. Selleks on parim võimalus minna spordiliidu kodulehele www.spordiliit.viljandimaa.ee ja täita seal ankeet.

Parimad valitakse 17. detsembril ning nad pärjatakse 28. detsembril pärimusmu-sika aidas sportlaste aastalõ-

pupeol. Kui mitmel viimasel aastal pole Viljandis enam niisugust pidu peetud ja pari-mad on välja kuulutatud Kul-tuurkapitali korraldataval «Pärlipeol», siis tänavu otsus-tati see taas ellu kutsuda.

«Tahame, et sportlased, treenerid, spordiametnikud ja võistluste korraldajad saaksid paremini omavahel suhelda,» põhjendas Viljan-di spordiliidu esindaja Kat-rin Muring. «Muidu saavad nad kokku vaid võistlustel, kus ühed korraldavad ja tei-sed võistlevad.»

Mauringu sõnul ei vastan-du sportlaste pidu «Pärlipeo-le», kuid omaette üritusel saavad sportlased tunnustust jagada ka toetajatele.

Sportlaste peole on ooda-ta ligi 200 inimest ning sinna saab end registreerida spor-diliidus. (Sakala)

Maakonna turniir ootab osalejaid

Viljandimaa saaljalgpalli meistrivõistluste organisaa-tor ja turniiri peakohtunik Jaak Luhakooder annab tea-da, et ootab meeskondi registreeruma jaanuaris peetavale 2014. aasta turniir-le.

Jaak Luhakoodri jutu järgi saab võistlustele regist-reeruda e-posti aadressil jaak.luhakooder@klk.vil.ee. «Turniirile pääseb osalema

kümme meeskonda,» andis ta teada. «Kes ees, see mees – mängima pääsevad kiire-mad reageerijad.»

Võistkonna maksimaalne suurus on 12 mängijat ning kaasa lööma oodatakse kõiki Viljandimaalt sirgunud jalgpallureid, olenemata sellest, millisesse liigasse nad välis-hooajal kuuluvad.

Turniir peetakse 18. jaanuaril Viljandis. (Sakala)

Väikesed jalgpallipoisid olid kodusaalis teised

Laupäeval peeti spordiklubi Suure-Jaani United korraldusel jalgpalliturniir «Suure-Jaani Cup 2005», millel see-kord osalesid selle klubi noo-riimad liikmed.

12 kohaletulnud võistkon-nast enamiku moodustasid oma piirkonna alagruppide parimad, näiteks Pärnu Kalev SK, Jõhvi SK Lokomotiv, JK Tammeka, FC Helios, FC Otepää, Pärnu Vaprus ja FK Valka.

Suure-Jaani Unitedi tree-neri Sergei Vassiljevi sõnut-si olid mängud väga tasavägi-sed ja pingelised. «Meie

meeskond ei kaotanud ühte-gi mängu ega lasknud endale lüüa ühtegi väravat kuni fi-naalmänguni, mille kaotasime JK Tammekale penaltite-ga 0:2.»

Turniiri parimaks värava-vahiks valiti Robin Selberg Suure-Jaani.

Teine koht on Vassiljevi hinnangul suurepärase tule-mus, kui võtta arvesse teiste võistkondade tugevat taset. «Aitäh meie pesamunadele, kes suutsid raske võistluspäe-va lõpuni vastu pidada, ja lap-sevanematele, kes neid toeta-ma olid tulnud.» (Sakala)

Suure-Jaani spordiklubi võistkond saavutas turniiril tubli teise koha.

MALE

Rahvusvaheline suurmeister tegi Pilistveres puhta töö

MADIS LUIK
madis.luik@ajaleht.ee

Pühapäeval Pilistveres esinduslikus seltskon-nas peetud võistlusega tõmmati joon alla Ees-ti male toetusühingu eestvedamisel asetleid-nud Beko turniiride sar-jale ja topeltvõidurõõmu võis nautida Kaido Kü-laots.

Juba 15. korda Pilistvere rah-vamajas korraldatud Kõo valla jõuluturniirile tulid mitme rahvusvahelise suurmeistriga mõõtu võtma ka noored ja har-rastajad. 56 mängija seas võitis turniiri rahvusvaheline suur-meister Kaido Külaots, kes kogus üheksa partiiga seitse ja pool punkti. Sama tulemuse juures pidi teise kohaga leppi-ma rahvusvaheline meister Tarvo Seeman. Neile järgnes pool punkti vähem kogunud rahvusvaheline suurmeister Aleksandr Volodin.

Parima Kõo valla maletaja-na lõpetas Üllar-Peep Tamm nelja ja poole punkti ning 30. kohaga. Edukaime naismängi-ja Mai Narva kontole kogunes kuus punkti ning see andis tal-le väarikas konkurentsis 12. ko-ha.

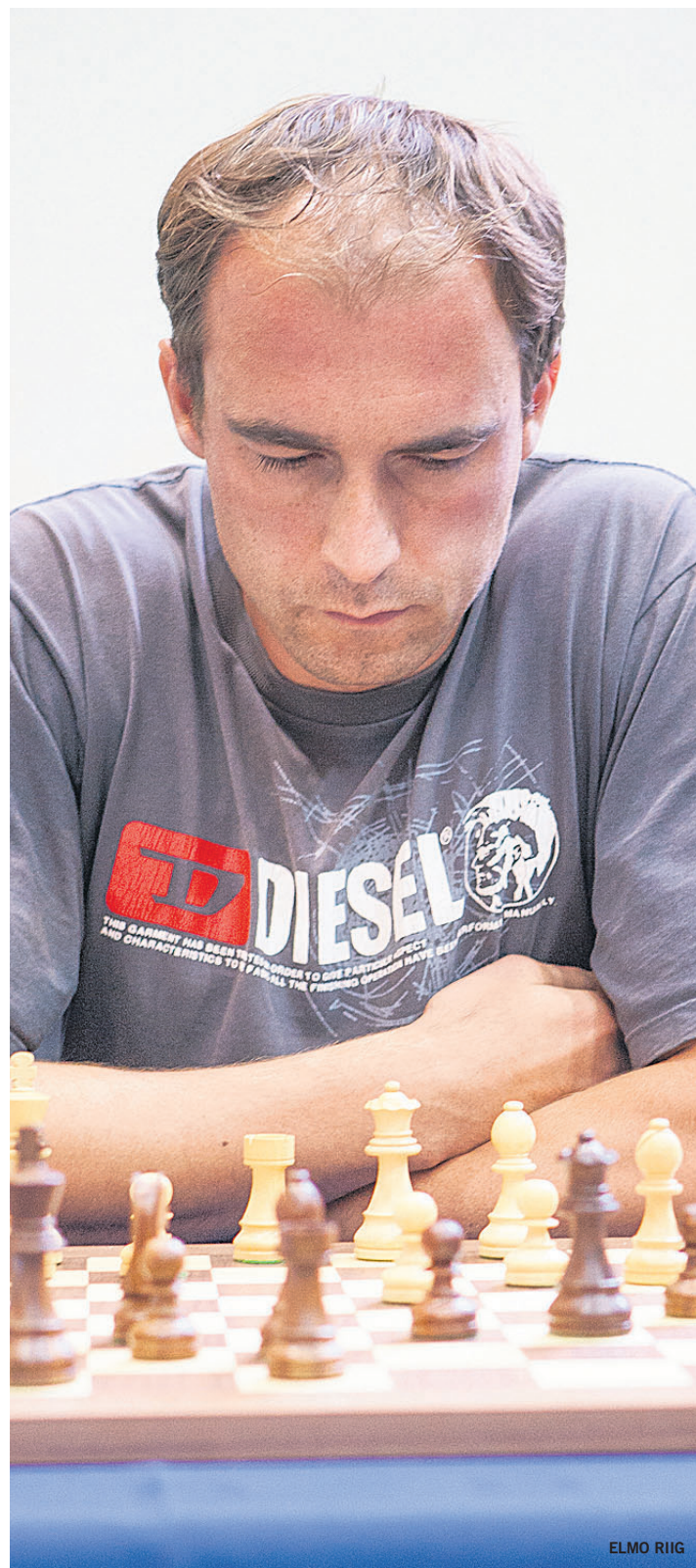
Tänavuse Beko sarja viima-se osavõistluse järel reastus koondtabelis Kaido Külaotsa järel teisele positsioonile Alek-sandr Volodin ja kolmandale Jüri Krupenski. Naistest pälvis üldvõidu Tatjana Fomina Regina Narva ja Mai Narva ees. Hooaja edukam senior oli Kalle Peebo.

Sarja kuulus 19 osavõist-lust, millest neli leidsid aset Viljandimaal. Augustis kogu-nesid maletajad Karksi-Nuia «Karksi ratsu» turniirile ning märtsis mängiti Viljandis Lev Braschinsky ja juulis Ilmar Raua mälestuseks.

Naised selgitavad kiirmalemeisteri

Pühapäeval selgub Suu-re-Jaani noortekeskuses maakonna naiste kiirma-lemeister, võistluspäev algab kell 11.

Spordiklubi Vanad Olüm-piaalad korraldusel peetavale turniirile on oodatud kõik Vil-jandimaal elavad naismaleta-jad ja maakonna koolide õpila-sed.

Kaido Külaots võitis nii Kõo valla jõuluturniiri kui tänavuse Beko sarja.

Nagu on kirjas võistlusju-hendis, on turniiri eesmärk pakkuda maakonnas õppivate-le ja elavatele naistele võistle-misvõimalust ning propageeri-da malemängu.

Turniiri latusama korral-damise huvides palub peakoh-tunik Hugo Hommik osalejatel varem registreeruda e-posti aadressil hugohommik@hotmail.ee, samuti saab end kirja panna võistluspäeval kella 10–10.30

kohapeal. Eelregistreerimise viimane tärm on täna.

Viljandimaa naiste kiirma-le meistrivõistluste lõplik tur-niirisüsteem selgub kohapeal ning see sõltub osalejate arvust. Iga partii puhul on möle-male mängijale mõtlemisaega ette nähtud 15 minutit.

Parimaid pärjatakse maa-konna meistrivõistluste medali-ga, samuti tunnustatakse eduka-maid noormängijaid. (Sakala)

Tartu t 8, 71020 Viljandi
Üldtelefon 433 0040
Faks 433 4275
Internet: http://sakala.ajaleht.ee/
e-post sakala@ajaleht.ee
Reklaami telefon 433 0063,
faks 433 0080
Kuulutuste faks 433 0066
e-post reklaam@sakalakirjastus.ee,
kuulutused@sakalakirjastus.ee
Klienditeenindaja-sekretär
Marge Ira 433 0040
Peatoimetaja Hans Väre 433 0050
Peatoimetaja asetäitja
Marko Suurmägi 433 0042
Vanemtoimetaja
Rannar Raba 433 0051
Toimetajad
Maarja Möldre 433 0082
Anu Arak 433 0082
Arvamustoimetaja
Karl-Eduard Salumäe 433 0048
Reporterid
Aivar Aotäht (uudised) 433 0085
Ketlin Beljaev (uudised) 433 0054
Margus Haav (kultuur) 433 0046
Madis Järvekülg (uudised) 433 0044
Sigrid Koorep (uudised) 433 0049
Madis Luik (sport) 433 0043
Sten Mahov (tarbija) 433 0052
Kaie Mölter (uudised) 433 0041
Üllar Priks (uudised) 433 0044
Tiina Sarv (kultuur) 433 0047
Egon Valdaru (uudised) 433 0053
Fotograaf Elmo Riig,
Marko Saarm 433 0057
Korrektorid Evi Eiche,
Tea Raudsalu 433 0056
Kujundusjuht Ain Kivilaan 433 0058
Küljendus Piret Holtsmann,
Katri Henga 433 0055
Reklaamitoimetuse peaspetsialist
Merlin Muts 433 0063
Müügispetsialistid
Airi Janke 433 0060
Monika Schults 433 0064
Astra Saul 433 0061
Raimo Saar 433 0069
Kuulutuste ja ajalehe tellimuste
vastuvõtu klienditeenindaja
Andra Tetsmann 433 0062
Kujundaja Imbi Padrik 433 0081
Küljendaja-kujundaja
Liina Valt 433 0081
Korrektor Gitta Lilienthal 433 0083
Finantsjuht
Pilvi Sume 447 7099
Raamatupidajad
Kaie Liiiv 433 0065,
Meeli Eismann 433 0068

Kuulutuste vastuvõtt tööpäeviti
kella 9–17, lõuna kella 13–13.30.
Järgmise päeva ajalehte kella 12-ni.
Sakala ilmub viis korda nädalas.
Väljaandja AS Ühinenud Ajalehed.
Juridiline aadress Gildi t 1, 51007
Tartu. Postiaadress Rüütli t 14,
80010 Pärnu.
Toimetus käsikirju ei tagasta ja võ-
tab endale õiguse neid lühendada.
Välisautorite honorarid kantakse
üle pangakontole üks kord kuus
järgmise kuu 6. kuupäeval.
Kõik ajalehes Sakala avaldatud
artiklid ja fotod on autoriõigusega
kaitstud teosed, mille reprodutsee-
rimine, levitamine ning edastamine
mis tahes kujul on ilma AS-i
Ühinenud Ajalehed kirjaliku nõus-
olekuta keelatud.

Trükitud Kroonpressi trükkikojas.
Tiraaž 8812

Kaebuste korral ajalehe sisu kohta
võite pöörduda pressinõukusse,
pn@eall.ee või telefon 646 3363.

Teisipäeval sündis Vil-jandis poiss.

135 AASTA EEST

Sakala, 9. XII 1878

Omalt maalt. Pärnust. End-la. Pärnu Postimees kirju-tab: «Nimetatud selts pidas 9. Novembri õhtul muusi-ka mänguga Mardipäewa. Mis sellest nimetada, on see, et seltsis ka pärsed Eesti Mardid olivad, nõnda kuidas nad endisel ajal maal külades just ümber käisiwad, oma Mardilaulu laulsiwad ja Mardi nalja te-giwad. Kõik see oli linna rahwale suuremast jaust kaunis tundmata ja otseku-i väikene näitemäng näha.»

Kuulutuste vastuvõtt tööpäeviti kl 9-17, lõuna kl 13-13.30. Tel 433 0062, faks 433 0066, e-post andra.tetsmann@ajaleht.ee. Kuulutuse tellimine internetis <http://kuulutus.ajaleht.ee>

ANTTILAGA ÜHES MAJAS
Ilmarise 1, Viljandi
E-R 9-19
L 9-17
P 10-15

OSTUPÄEVAD

12.-15. detsembrini

Lauanõud, potid, pannid -20%
Söögiriistad -20%
Kodutehnika -10%

TEENUSED

Avariiliste autode remont, ost, vahetus. Tel 522 5696.

Ehitus- ja remonditööd. Tel 552 3559.

Kaardid ennustavad. Tel 900 1727, 24 h, h 1,09 €/min.

Kolimis- ja veoteenus. Tel 5347 2596, www.raja.ee.

Ohtlike puude langetamine. Tel 504 7811.

OÜ Hansa Meistrimehed teeb üldehitustöid. Tel 5744 4286.

Pahteldan, tapeedin, värvin. Tel 5633 9728.

Puur- ja küttekaevude puurimine, pumpade ja septikute paigaldus. Vee-, kaev- ja kanalisatsioonitööd. Tel 521 7415, www.baltipuurkaev.ee.

Sülearvutite hooldus ja remont. Tel 5347 2596, www.raja.ee.

Virtsapütt. Tel 518 5879.

MÜÜK

Kuivad pakitud kütteklotid. Vedu tasuta. Tel 5383 9215.

Kuivad ja märjad küttepuud. Tel 502 9596.

Lahkus meie kallis ema, van-
ema, vanavanaema ja tädi

ROSALI TUHKUR

19. V 1912 – 10. XII 2013

Leinab tütar perega.

Ärasaatmine pühapäeval, 15. detsembril kell 14 Riia mnt kabelist Metsakalmistule.

Mälestame kallist naabrimemme

ROSALI TUHKURIT

Avaldame kaastunnet omastele.

KÜ Viiratsi Sakala 10

*Eluküünal, eluküünal,
miks on sul nii värev leek?
Miks sa tahad mind endaga viia,
kust tagasi iial ei saa...*

Avaldame kaastunnet omastele kall

VIVIKA TOOMI

surma puhul.

Enn, Tiina, Mardo,
Karin perega ja Jaanus perega

*Õienupud täis on pisaraid...
Miks saatus nõnda karm sul oli
ja jäädavalt sa pidid lahkuma?*

Südamlik kaastunne lähedastele

VIVIKA TOOMI

kaotuse puhul.

Ülle ja Malle peredega

Mälestame kallist sõpra

VIVIKA TOOMI

Avaldame kaastunnet emale, Marekile ja Vanessale.

Kaili ja Rainer

Kuiv kask 30 cm 40 €/rm, 50 cm 35 €/rm. Vedu tasuta. Ka väikesed kogused. Tel 514 3842.

Kuiv lepp võrgus. Tel 511 1177.

Küttepuud ja lehtpuuklotsid võrgus. Kiire teenindus, täpne kogus. Tel 5782 7770.

Küttepuud. Tel 5373 3320.

Lõhutud küttepuud. Vedu. Tel 433 3130, 523 8503.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalaudu. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa lõhutud küttepuid ja kütteklotse 40 l võrkkotis, hind 1,50 €. Tel 5683 0454.

Müüa põranda-, voodri- ja ehituslaudu. Eri laiused. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

Pakitud kütteklotid ja kamina-
puud. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503.

Pakitud turba- ja puitbrikett, alusel. Vedu. Tel 433 3130, 523 8503.

Soodsad küttepuud. Tel 5326 9931.

Soodsalt puidu- ja turbabrikett, kuivad kütteklotid (lahtised ja pakitud). Vedu. Tel 506 8501, 520 2190.

Toores lepp 24 €, kask 29 €, saar 30 €, kuiv lepp 35 €. Vedu. Tel 5301 8317.

Toores lepp 24 €, kask 30 €, saar 31 €, kuiv lepp 36 € (kuurist). Tel 5650 0514.

Südamlik kaastunne Veerale ja teistele omastele kall

VIVIKA TOOMI

kaotuse puhul.

Arvo perega ja Aire perega

*Üks mälestus kaunis ja püha on
mälestus sinust me jaoks.*

Sügav kaastunne kõigile lähedastele

VIVIKA TOOMI

kaotuse puhul.

Mälestab perekond Pähnapuu.

*Nii vaikselt kõik on jäänud
su ümber ja su sees...*

Siiras ja sügav kaastunne Veerale ja Urmasele kall

VIVIKA TOOMI

kaotuse puhul.

Ingrid ja Ilona emaga

*Me südameis sa ikka elad
ja saadad mõtteis eluteel.*

Südamlik kaastunne Reinule kal-
li abikaasa

MARE MÄGI

kaotuse puhul.

Mälestab Heljo.

MARE MÄGI

kaotuse puhul.

Mälestab Heljo.

Mälestame

MARE MÄGIT

Sügav kaastunne Reinule abikaasa kaotuse puhul.

KÜ Lossi 18 elanikud

Voodrilaud.ee, parim hind. Tel 513 2021.

TEATED

Ukuaru

kohvikus

Ukuaru kohvikus on alates 12. dets kl 7-18 avatud pagariäri. Viiratsi Pagar OÜ, Männimäe tee 28.

Valime 2014. aastal soome kultuurinõukogu. 2014. aasta mais toimuvad Eestis soome vähe-
musrahvuse kultuurinõukogu valimised. Kultuurinõukogu on valitav organ, kes edendab, tutvustab ja aitab säilitada soome kultuuri Eestis. Kultuurinõukogu valimiseks vajalike valimisnimekirjade koostamisega tegelevad Eesti ingerisoomlaste seltsid. Korraldajad paluvad kõigil, kes on huvitatud toetama soome ja ingerisoomlaste kultuuri Eestis, kanda end valimisnimekirja. Teabe saamiseks ja registreerimiseks palume võtta ühendust Viljandi Ingeri-Soome Kultuuriseltsiga tel 508 4601 või tulla esmaspäeviti kella 17-21 Viljandi Inkeri majja aadressil Pikk t 4.

SÕIDUKID

Ostame sõidu- ja maastikuautosid. Tel 5555 8120.

Ostan Saksa traktori RS-09 silindreid, kolbe, rõngaid. Tel 527 3248.

Mälestame kallist vennanaist

MARE MÄGIT

Südamlik kaastunne Reinule abikaasa kaotuse puhul.

Silvia ja Vilma peredega

Mälestame kauaaegset töökaaslast

MARE MÄGIT

Sügav kaastunne Reinule.

Endised töökaaslased statistikaametist

Mälestame

MARE MÄGIT

Südamlik kaastunne Reinule kall

abikaasa kaotuse puhul.

Anu ja Aimur

Südamlik kaastunne Ermele ja Vellole kall

tütrepoja

KASPAR REINULA

kaotuse puhul.

Perekonnad Kant, Päeva ja Pärn

*Sa lahkusid teele, mil lõppu ei ole.
On sinu päralt nüüd igavik...*

Lahkus kall

is tädi poeg

KALJO ANTON

29. XI 1925 – 9. XII 2013

Mälestab Hans-Alfred laste ja lastelastega.

Mälestame

MARE MÄGIT

Sügav kaastunne Reinule abikaasa kaotuse puhul.

KÜ Lossi 18 elanikud

KINNISVARA

Metsakinnistu ost alati kõrgeima hinnaga. Kui sa hoolid oma rahast, siis helista, enne kui otsustad. Tel 524 8513.

Üürile anda kanaliga garaaž Männimäel. Tel 526 4768.

TÖÖ

Kõidama lasteaed Traksik vajab alates 2. jaan 2014 kokka. Info tel 5331 5356 või traksik@suure-jaani.ee.

Pakume tööd tsisternpoolhaagisega CE-kat autojuhile EL sisetööl marsruudil Itaalia-Saksamaa. Tel 508 3146.

METSAMATERJAL

Metsä Forest Eesti AS ostab kasvavat metsa, metsamaad, palke, paberipuid, küttepuitu ja võsaraiejäätmeid. Tel 511 8671, 509 0200.

KAOTATUD

Suure-Jaani vallas kadunud isane koer! Igasugune info oodatud. Tel 5665 7215.

Miks kaitseingel kokku pani tiivad ja igavikku laskis minna teil...

Südamlik kaastunne perekond Mirkale kallite

HELGI ja AARNE SARAPUU

kaotuse puhul.

Leida ja Milja

Miks kaitseingel kokku pani tiivad ja igavikku laskis minna teil...

Südamlik kaastunne perekond Mirkale kallite

HELGI ja AARNE SARAPUU

kaotuse puhul.

Leida ja Milja

Mälestame kauaaegset maja-naabit

ILMI KASEVÄLJA

Avaldame kaastunnet omastele.

Korteriühistu Joosep pere

Avaldame sügavat kaastunnet Anne Kaseväljale ema

ILMI KASEVÄLJA

surma puhul.

Kolleevid Tallinn Airport GH-st

*Taevaserval on tilluke maja,
lätel aotähe sätendav roos,
sinna mõtetes tallame raja,
leinapisarad kahel pool maas.
Sa oled nüüd vaikuse kaja,
tähehelkide peegeldus vees...*

Kallist ema, vanaema ja õde

MILVI LILLMAAD

mälestavad kümnendal surma-aastapäeval poeg, õed ja vend peredega.

Mälestame

MARE MÄGIT

Sügav kaastunne Reinule abikaasa kaotuse puhul.

KÜ Lossi 18 elanikud

Ukuaru

kohvikus

alates 12. dets 2013 avatud pagariäri kella 7-18

Viiratsi Pagar OÜ • Männimäe tee 28

NÄDALALÕPU PAKKUMISED

NELJAPÄEVAST PÜHAPÄEVANI

APELSIN VALENCIA, kg

Lõuna-Aafrika

Vabariik, I klass

0.89

RAKVERE SEA ABALIHA, kg

Eestimaisest lihast, kondita

4.99

3.39

-32%

KINDER PINGUI ŠOKOLAADIGA KAETUD PIIMATÄIDISEGA BISKVIIT 30 g

0.50

0.35

11.67/kg

-30%

KULTA KATRIINA KOHV 500 g kannukohv, filterkohv

3.79

2.45

4.90/kg

-35%

HELE ÕLU A.LE COQ SAAREMAA TUULIK 4,7% 0,5 l

Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada Teie tervist.

0.49

0.98/l + pant 0.08

PAKKUMISED KEHTIVAD SÄÄSTUKAARDIGA 12. - 15. DETSEMBRINI.

Toodete tavahinnad on Laagri Maksimarketil põhjal 6.12.2013 seisuga. Pildidel on illustreeriv tähendus.

AASTA OODATUIM ALLAHINDLUS

Nüüd paljud prilliraamid kuni

-70%

Pakkumine kehtib prillide ja klaaside koostul kuu lõpuni.

Tartu Rüütli 10, tel 742 3659, Pärnu Hospitali 14, tel 444 0345, Rakvere Tallinna 16, tel 322 3354, Paide Vee 3, tel 385 0767, Jõhvi Narva mnt 5, tel 335 2258, Kuressaare Kohtu 1, tel 455 5601, Kärkla Heltermaa 14 A, tel 463 2057, Rapla Tallinna 14, tel 485 5540, Viljandi Tartu tn 3, tel 433 3322

EQ
Eesti Optik
www.optika.ee

**USALDUSVÄÄRNE
PARTNER
AASTAST 1993**

- METSAKINNISTUSTE JA RAIE OST
- METSAMATERJALI OST
- RAIE- JA TRANSPORDITEENUS

www.lemeks.ee
Tel +372 502 1666, 799 1474
margus.juhkam@lemeks.ee

17. detsembril kl 11–14 toimub Viljandis Bonifatiusse Gildi majas Väike-Turu 8

Eesti-Soome jalatsivabriku naturaalnahast talvejalatsite müük

Talvesaapad lambavillavoodriga

Parimad hinnad!

Renlog

Raieõiguste ja metsakinnistuste ost.

Tel 517 4303, argo@renlog.ee,

www.renlog.ee

Võrtsukala OÜ müüb taas nädalalõppudel (R-L) Viljandi turu väravas Leola tänaval (Valuoja oru poolses küljes) punases telgis omapüütud värsket Võrtsjärve kala ning mere- ja kalakasvatuste kalu.

Räim soodushinnaga!

DELUX DREAMS

TEHASE VÄLJAMÜÜK

PARGI t 3
R kella 11-17 ja L kella 9-14

KAUPLUSES SAAB OSALEDA MUUSIKAPADJA LOOSIMISES!

SOODUSHINNAGA VOODIPESU
hind alates **9,90€**

SOODUSHINNAGA VISKOPADJAD
19,90€

SOODUSHINNAGA MUUSIKAPADI
29,90€

SOODUSHIND
899€
Ocean Race voodikomplekt 180 x 200 cm
hind enne 1715€

www.facebook.com/DeluxViljandi

SUPERHINNAD

rõivad · jalatsid · kotid · vaibad
voodikatted · kardinad · valgustid

-50%

fotokad

-30%

ANTTILA

13.-15. detsember Ole kohal!

Ilmarise 1 · Viljandi · tel 433 3349
Avatud: E-R 9-19 · L 9-17 · P 9-15

VEKTOR
-AASTAST 1991-

AVATUD E-R 9-18, L 10-15 · PUIDU 17, VILJANDI · TEL 435 5330

KÕIK 2m LAIUSED PVC KATTED hinnaga 4.19 €/m²

LAMINAATPARKETT TAMM KLASS 31, 7mm, PLANK 6.50 €/m² ENNE 8.25 €/m²	LAMINAATPARKETT TAMM KLASS 31, 7mm, 3-LIPPI 6.50 €/m² ENNE 8.25 €/m²	PUITPARKETT TAMM 3-LIPPI, MATT LAKK, 5G 17.79 €/m² ENNE 23.95 €/m²
KIILTO HÜDROISOLATSIOON FIBERGUM 14kg, 1kg 4,28€ 59.95 € ENNE 80.25 €	BONA SPRAY MOP 26.80 €	UKSEPIRDELIST 10mm x 58mm, VALGE, KOMPLEKT 3.99 €/kmpl ENNE 5.95 €
KERAAMILINE PÕRANDAPLAAT HALL, PRUUN 15cm x 15cm 4.99 €/m² ENNE 5.79 €/m²	VAIPKATE FJORD LAIUS 4m, VILT 4.50 €/m² ENNE 5.99 €/m²	KERAAMILINE PÕRANDAPLAAT TAVOLA BROWN 33,3cm x 33,3cm 11.90 €/m² ENNE 14,36 €/m²

pakkumine kehtib kuni 31.12.2013